

SOCIALISTISK • INFORMATION

BOSNIEN I OPRØR

LÆS OGSÅ OM:

Grøn kapitalisme | Principprogrammet | Hvornår vender krisen?

Tuzla's selvforvaltning, grøn kapitalisme og kamp mod privatiseringer

Tuzla, en vigtig industriby i Bosnien-Herzegovina, er igen kommet på verdenskortet. En bølge af social uro er fejlet gennem Tuzla, Sarajevo og andre bosniske byer. Landet har reelt været uden regering et stykke tid. Den kendte franske NPA-leder, Olivier Besancenot, har været på en reportage-tur og forklarer: Den manglende regering er ikke det som mest bekymrer befolkningen; de er gået i gang med at udfylde magttomrummet med deres egen organisering (side 3)

Spændende perspektiver om selvforvaltning. Der er der til gengæld ikke i konceptet »grøn vækst«. Bag de smukke ord gemmer sig en utopisk forestilling om at markedet kan bruges til at revolutionere samfundet i en grønnere retning: en »grøn kapitalisme«. Men kapitalismekritik er ikke nok, vi må som økosocialister pege på alternativer, som både er økologiske, klimavenlige og socialt retfærdige. Disse spørgsmål bliver rejst i en ny bog, som omtales på side 9.

Der er til gengæld spændende perspektiver i det oprør som gør sig gældende i forbindelse med en række lokalvalg i USA. Befolkningen er træt af de traditionelle politikere fra de to store partier. De er villige, med støtte fra fagforeningernes græsrodder, at vælge folk, der præsenterer alternativer (side 32)

Oprør er der også i Spanien, hvor kampen står mod omfattende privatiseringer af sundhedssystemet i Madrid, en kamp mod en upopulær borgerlig lokalregering (side 34)

På side 42 går vi næsten 100 år tilbage i historien og omtaler en af de betydeligste skikkelser i socialismens historie: Clara Zetkin. Hun er her i landet mest kendt i forbindelse med starten på den internationale kvindedag, 8. marts. Men Clara Zetkin spillede i det hele taget en stor rolle i årene efter den russiske revolution, mislykkede revolutioner i Tyskland og de første kongresser i Den Kommunistiske Internationale. Hun kom ved flere lejligheder i kraftig modvind i den kommunistiske bevægelse. Interessant er hendes feministiske synsvinkler, som kan forekomme helt nutidige.

Redaktionen.

Kvartalsmagasinet **SOCIALISTISK • INFORMATION** udgives af SAP (Socialistisk Arbejderparti) – Dansk sektion af Fjerde Internationale.

SOCIALISTISK • INFORMATION redigeres og layouts af et udvalg bestående af: Åge Skovrind (Ansv.), Svend Vestergaard Jensen, Janus Noack, Ebbe Rand Jørgensen, Martin Mørch, Bodil Olsen, Rikke Winkler Nilsson.

Sign. artikler står for forfatterens egen regning. Henvendelse til redaktionen: si@sap-fi.dk

Et års abonnement på kvartalsmagasinet koster 200 kr. Bestil ved at skrive til si@sap-fi.dk eller via www.socialistiskinformation.dk

Socialistisk Information er også et netmagasin, se www.socialistiskinformation.dk. Her kan du også tilmelde dig netmagasinets nyhedsbrev, som udsendes hver 14. dag.

Print: Christensen Grafisk

ISSN 0108-1861

INDHOLD

SELVFORVALTNING:

Tuzla, arbejdernes og folkets ukendte hovedstad..... 3

MOD FORARMELSEN:

Socialt oprør i Bosnien-Herzegovina 7

GRØN KAPITALISME:

En farlig illusion 9

KOMMENTAR:

Enhedslisten – antikapitalistisk og socialistisk..... 16

KOMMENTAR:

Et skadeligt forslag..... 18

I STEDET FOR BANDER:

Fællesskaber på tværs..... 20

EFTER AKTIONSDAGEN:

Randers mod nedskæringer..... 22

OK-14:

Status nu og kampen herfra..... 24

DOKUMENT:

Resolution om Syrien..... 28

Internationale Noter..... 31

USA:

Jagten på en ny uafhængig politik..... 32

SPANIEN:

»Hvid tidevandsbølge« mod privatisering..... 34

NY BOG:

Palæstinensisk ikon..... 36

INTERNATIONALT SEMINAR:

Hvornår vender krisen? 38

CLARA ZETKIN:

Arbejderenhed og feminisme på Kominterns kongres..... 42

International Socialistisk

Ungdomslejr..... 48

Tuzla, arbejderne og folkets ukendte hovedstad i Europa

AF OLIVIER BESANCENOT

Demonstranter beskylder den nu afgåede regering for at være en bande kriminelle.

Olivier Besancenot fra det franske NPA rapporterer fra en rejse til Tuzla, som er centrum for et socialt oprør mod privatiseringer og korrupte politikere. Oprøret har bredt sig til hele Bosnien-Herzegovina og tvunget regeringen til at gå af, mens folkeforsamlinger begynder at overtage styringen.

Hvorfor vækker Bosnien-Hercegovina så lidt interesse og nysgerrighed i medierne og i den politiske elite, hvor omvendt Ukraine er på forsiden overalt? Er det, fordi landet ikke er medlem af EU? Er det, fordi landets navn fremkalder krigen for tyve år siden, som kostede hundredtusinder af mænd og kvinder livet – mere end 200.000 døde og 600.000 i eksil – med Vesten som næsten ligeglad tilskuer, kun halvanden times flyvning fra Paris? Eller fordi landet ofte vågner op, når muaddhi-nen kalder til bøn?

Men i de seneste uger er landet også i oprør. Folk gør oprør mod social uretfærdighed og fattigdom og giver højlydt udtryk for deres vilje til forandring.

Fascineret og opstemt af de oplysninger, som kom fra vores kammerater der, tog jeg på en kort tur til Tuzla. Det er opmun-trende at se, hvor misvisende tiden kan være: viserne på det almindelige ur synes at stå stille, mens de politiske og sociale visere snurrer rundt. Men det er en kendt sag i tider med oprør eller revolution, at sekunder tæller for minutter, minutter for timer, timer for dage. Denne kortvarige solidaritetsrejse føltes som en evighed, rig på møder, diskussioner og lærdomme.

Markedsøkonomi og fattigdom

I lufthavnen i Sloveniens hovedstad Ljubljana venter Mladen, en fyr fra gruppen Iskra (Gnist), som skal guide den lille delegation bestående af to belgiske kammerater og mig selv. Vi tager til Tuzla, centrum for protesterne, der ryster Bosnien for tiden. Mladen forbereder en protest mod den liberale universitetsreform, som truer de slovenske studerende. Han er også aktiv med at arrangere solidaritet med det sociale oprør, for de nye grænser mellem de forskellige nationer i det tidligere Jugoslavien er ikke tætte i dette momentum af oprør. På vejen fortæller

Mladen om de store skader på økonomien på Balkan, som tyve års opskruet liberalisme har medført. Først var der, trods Titos uenighed med det sovjetiske regime, et bureaukratisk system, som bremsede økonomien, derefter kom krigens ødelæggelser gennem flere år, og siden da blev økonomien i det tidligere Jugoslavien mishandlet af markedsøkonomien. Resultat: Stigende ulighed, fattigdom og arbejdsløshed (40 til 45 procent i Bosnien), privatisering af offentlige tjenesteydelser og industrier til gavn for klaner og mafia-grupper med forbindelser til en håndfuld skrupelløse vestlige kapitalister.

Industribyen Tuzla

Om krigen er Mladen mere fåmælt og insisterer på at tale om den i datid. Han siger med et smil, at hans pas er slovensk, hans mor kroatisk og hans far serbisk. Kort efter viger den endeløse slovenske nåleskov for asfalten på den lange hovedvej, der fører os til Kroatien, uden om Zagreb (vi er stadig i EU, Slovenien blev medlem i maj 2004 og Kroatien i juli 2013) og fører os til Bosnien, som ikke er medlem af EU. Vi kører forbi industriområder og ser skilte fra

Larmedemo i Sarajevo 15 februar, demonstranter udstyret med fløjter, pottes og pander.

internationale firmaer og landsbyer med halmballer, der fremkalder minder om et andet århundrede. Efterhånden annoncerer en tyk sky af forurening, at vi nærmer os Tuzla. Skorstene og noget, der ligner enorme yoghurtbægre fra det kulfyrede kraftværk kommer til syne. De udsprer en kontinuerlig røg, som spreder en umiskendelig lugt af svovl over hele byen. Scenen er sat. Hvis den administrative hovedstad er Sarajevo, så er Tuzla den industrielle hovedstad. Det er grunden til, at den serbiske beskydning for tyve år siden sørgede for at redde de industrielle anlæg, i forventning om at kunne overtage dem. Bombardementerne blev målrettet meget bevidst, ofte mod det værste tænkelige, som det fremgår af et monument i byens centrum til minde om massakren fra kanonild den 25. maj 1995. 71 civile blev dræbt, for det meste unge, der sad på fortovscaféerne.

Indtil nu havde navnet Tuzla for mig kun været en vag destination på kortet, som er forbundet med solidaritetsprojektet »Konvoj til Bosnien« i begyndelsen af 1990'erne. Dette initiativ startede, efter at fagforeningsfolk og antikapitalistiske

organisationer i en række byer i Vest-europa, Storbritannien, Frankrig, Belgien, indsamlede mad, bøger og medicin, før de forsøgte at nå frem til Tuzla, arbejderbyen, som højt og klart proklamerede sin multi-etnicitet – på trods af krig og had.

Stigmatisering og oprør

I hjertet af byen bliver vi straks indhyllet i en tæt og duftende tåge, som giver gader og kvarterer et udseende som London i det 19. århundrede, som det er beskrevet af den skotske romanforfatter Conan Doyle. Husene er lave og ofte skæve, fordi jorden er ustabil. De unge går rundt i grupper, latter og diskussioner smelter sammen. I barerne drikker, danser og flirter folk, ligesom andre steder i verden. Samme tøj, samme opførsel, ungdommen i Tuzla ligner ganske enkelt de unge i vores lande. Ungdommens Tuzla er også vores. De blev født i kølvandet på krigen og har bevaret en seriøs og moden holdning. Når vi taler med forskellige folk, forstår vi hurtigt, at denne frygtelige prøvelse, som kun bliver udtalt med det lakoniske »after the war ...«, – at denne baggrund har sat sit tydelige præg på denne generation, som – når diskussio-

nen kommer i gang – virker meget moden af sin alder. Den kaphærdede karakter er formentlig en af de ting, der har sat gære i oprøret.

Stigmatiseringen af social katastrofe og politisk oprør er åbenlys: lukkede butikker, forladte veje, nedslidte bygninger, hvor folk stadig bor, bygninger og mure, der afspejler den omgivende atmosfære, forstærket af graffiti, som er en blanding af fornærmelser (som hører til enhver byfacade med respekt for sig selv) og »alt godt«, som folk har at sige om den tidligere regering og politikerne. Højdepunktet på denne korte tur var regeringsbygningen i delstaten (kantonen) Tuzla, brændt ned af demonstranter den 7. februar, som kulmination på tre dages protester, der involverede over femten tusinde mennesker. Et par timer senere, var det i Sarajevo, at præsidentbygningen blev brændt ned. Her går politiet nu ligeglade rundt omkring i de forkullede lokaler, som en »fjern« erindring om en regering, der blev tvunget til at afgive magten til gadens parlament. En kæmpe graffiti råber »revolution« og anklager »nationalister og tyve«. Og ja, i midt i den

folkelige vrede finder man elendighed og korruption. Disse to ord sammenfatter resultaterne af den liberale politik, som Socialdemokratiet og Bosniens Nationalistparti (grundlagt af Alija Izetbegovic, og senere overtaget af hans søn Bakir) i skøn forening har stået for i en sådan grad, at Mladen siger: »Her var oppositionen konstant i regering og vice versa.«

Direkte demokrati

Så nu har der ikke været nogen regering i Bosnien i en måned, og det synes ikke at bekymre nogen. Et magttomrum som dette ville gøre enhver politiker her eller andre steder svimmel, men på gaden snakker alle om det stille og roligt, uden bekymring og med fast overbevisning.

Gordan på 35, en af de ældste aktivister fra Lievji-gruppen forklarer for eksempel den autentiske oplevelse af direkte demokrati, der opstod efter begivenhederne i Tuzla, da regeringen opgav magten. I fraværet af en regering mødes en folkeforsamling, som er åben for alle indbyggere i byen, regelmæssigt i en kommunal hal – i begyndelsen dagligt og nu to gange om ugen – for at håndtere fælles problemer og politiske spørgsmål. Dette plenum omfatter mellem 700 og 1000 personer, ikke altid de samme. Indlæg i debatterne er korte og tidsbestemte, »talemaskiner« bliver holdt i skak. Ordstyrere bliver udpeget til hvert møde for at sikre en smidig afvikling. Emnerne skifter, og diskussionerne er fri: beskæftigelse, industri, offentlige tjenesteydelser, uddannelse, kultur, korruption, vold ... Tolv udvalg er blevet oprettet for at arbejde med sager, som hidtil har været varetaget af ministerierne. Et andet udvalg er ansvarlig for forholdet til lønmod-

tagerne. Tre arbejdsgrupper beskæftiger sig med medier, juridiske spørgsmål og logistik. Plenumforsamlingen krævede, at parlamentet hurtigt udpegede en teknokratregering og afviste dermed at udpege en statsminister fra forsamlingen selv, idet man foretrækker at bevare en uafhængighed af den traditionelle politik for ikke at blive udnyttet. Plenumforsamlingen ser først og fremmest sig selv som en stærk og legitim modmagt. Dens mål er, at de løsninger, den udvikler, skal

» Et magttomrum som dette ville gøre enhver politiker her eller andre steder svimmel, men på gaden snakker alle om det stille og roligt, uden bekymring og med fast overbevisning«

gennemføres til punkt og prikke af den kommende regering. Ellers vil den blive afsat for ikke at respektere sit mandat. Det er en slags veto, som er pålagt af det direkte demokrati.

I udvalget for kontakten med lønmodtagerne, hvor vi deltog, diskuterede man spørgsmålet om at genstarte vaskemiddelfabrikken Dita. Den blev privatiseret for et par år siden og indstillede derefter sine aktiviteter, så ejerne kunne svindle sig til at score en enorm profit. Der var en lang debat i gruppen, som skulle fremlægge sine konklusioner til plenum: Skal de ansatte have hjælp til at købe aktier i firmaet; skal man afskrive gælden til kreditorerne; hvordan kan de ansatte overtage ejerskabet af fabrikken?

» Vi kører forbi industriområder og ser skilte fra internationale firmaer og landsbyer med halm-baller, der fremkalder minder om et andet århundrede«

Bosnien i flammer

Mirna, en af arbejderne på fabrikken og medlem af udvalget, tog os ud til fabrikken. Den industrielle udkant af Tuzla ligner et katastrofeområde, en sand økonomisk kirkegård. Jeg ser på utallige tomme grunde, forladte lagerbygninger, ejendomme rippet for alt indhold, og spørger naivt: »Er det krigen, der er skyld i alt dette?«. »Ja, den økonomiske krig,« svarer Mirna. Her blev virksomhederne født, levede og døde, nogle gange i løbet af kun tyve år. Hvor historien om vores vestlige industrier også er en fortælling om nedgang og lukninger, så fylder den dog over et århundrede, så er det økonomiske liv i Tuzla mere flygtigt. Det kan koges ned til en mafiaagtig kapitalakkumulation, i sit mest saftige og optimale udtryk, hvor kapitalismen kommer og plyndrer og stikker af, som den den kom: en slags økonomisk Blitzkrieg. En dyb følelse af meningsløst spild rammer os alle.

Herreløse hunde ledsager os på havnefronten og på området, hvor vegetationen er kommet igen. Siden 2011 har de ansatte, som i dag udgør 120, mod 1000 tidligere, ikke fået udbetalt løn, og de skiftes i små grupper til at beskytte virksomheden døgnet rundt mod tyveri og sabotage. Arbejderne forklarede stolt, at med en beskeden investering og støtte til jobtræning kunne virksomheden hurtigt starte op igen, hvis man traf et politisk valg i denne retning.

Tilbage i downtown møder vi fire venner fra Sarajevo. Tijana rapporterer, at ud over byerne Tuzla og Sarajevo, står hele Bosnien i flammer. I Mostar tog kampen for eksempel en symbolsk twist. På hver sin side af floden står to samfund, det kroatiske og det bosniske, normalt over for hin-

Overalt blev offentlige bygninger sat i brand, her stormer demonstranter regeringsbygninger i Sarajevo, 7 februar

anden. Denne gang har oprøret forenet de to grupper og skånet hverken det bosniske eller det kroatiskke regeringskontor. Da de bosniske myndigheder beskyldte de lokale kroater for at have sat ild til deres bygninger, tog de bosniske indbyggere højlydt selv ansvar for aktionen og proklamerede deres solidaritet med deres »kroatiske brødre«. Selvfølgelig er de nationale spørgsmål ikke forsvundet, de er der stadig, skjulte

» Da de bosniske myndigheder beskyldte de lokale kroater for at have sat ild til deres bygninger, tog de bosniske indbyggere højlydt selv ansvar for aktionen og proklamerede deres solidaritet med deres 'kroatiske brødre«

og latente. Men lige nu bliver det bremset og overtruffet af de sociale spørgsmål, hvilket er årsag til stor stolthed hos denne nye generation, som siger, at de med en vis ængstelse ser det modsatte eksempel i Ukraine. Der startede folk med at gøre

oprør mod den sociale ulighed og korruption, men bliver nu holdt som gidsler af de gensidige manøvrer fra den russiske imperialisme og NATO.

Folkets Europa

Men hvis Ukraine får al opmærksomheden fra hele EU-eliten, fordi den strategiske dagsorden er langt mere appetitlig end Bosnien (med hensyn til geostrategi, økonomi, energi ...), så giver Tuzla mulighed at vise solidaritet og for at identificere sig med en kamp for frigørelse. Denne sociale og politiske erfaring tænker højt og har sandsynligvis genopdaget en flig af den selvforvaltning, der ligger begravet i grundvandet fra den kollektive hukommelse om det tidligere Jugoslavien. Det er kaotisk og står over for mange forhindringer, men det eksisterer, lige for vores øjne, hvis bare vi lukker dem op. Et politisk enhedsarbejde til støtte for oprøret i Bosnien og en internationalistisk faglig kampagne for at støtte genetableringen af den selvforvaltende virksomhed Dita. Disse umiddelbare forslag bør det være muligt at skabe samling omkring på den sociale og politiske venstrefløj, som er interesseret i at gøre noget. »Foråret

på Balkan«, en slavisk udgave af Occupy bevægelsen? Det er ikke afgørende, hvad vi kalder det, men en ting er sikkert: EU-valget nærmer sig, og mens den politiske klasse er stærkt miskrediteret, så er det i offentlighedens og internationalismens interesse, at vi proklamerer: Tuzla er den hovedstad i Europa, som vi mangler. Et arbejdernes og folkets Europa, som må bygges på ruinerne af EU, dens traktater og dens nuværende økonomiske og politiske linje.

15. marts 2014

Olivier Besancenot er leder i det Nye Antikapitalistiske Parti (NPA) i Frankrig, som blev dannet i 2009 på initiativ af LCR, den franske sektion af Fjerde Internationale. Som kandidat for LCR fik han 1,2 millioner stemmer (4.5 procent) ved præsidentvalget i 2002 og 1,5 millioner (4.2 procent) i 2007.

Oversat fra International Viewpoint af Karina Skov
Mellemoverskrifter indsat af redaktionen.

Socialt oprør i Bosnien-Herzegovina

AF CATHERINE SAMARY

Foråret er kommet allerede midt i vinterkulden, og ingen ved, hvor langt den sociale og demokratiske eksplosion vil gå. Men allerede nu står det klart, at den vil efterlade dybe spor, og at den kan sprede sig som en steppebrand.

Folk i regionen er begyndt at se, hvad der »giver muskler« både i protesterne og i de håb, der kommer til udtryk. Fordømmelsen af de »kriminelle privatiseringer« kunne blive efterfulgt af en fordømmelse af de euro-atlantiske institutioner, der har fostret dem.

Bosnien-Hercegovina, et rigtigt mini-Jugoslavien, blev især splittet og ødelagt i forbindelse med sammenbruddet af den tidligere [jugoslaviske] føderation, hvilket imidlertid ikke har udryddet tætte regionale (og endda familiemæssige og nationale) relationer. Oven i 1990'ernes »krigshærgede overgang« – tre år med etnisk udrensning og omkring 100.000 døde – kom katastroferne under den »fredelige overgang« – tæt afhængighed af udenlandsk kapital, med nye private banker – men også med en euro-atlantisk kontrol, der er mere synlig end andre steder.

Mellem 2003 og 2008 kunne det vestlige Balkans voksende afhængighed af EU betragtes som en fordel. Men i Bosnien-Hercegovina var der ikke engang en stat, som var i stand til at hævde sin legitimitet på et nationalistisk grundlag. Landets

enhed blev fastholdt med en pincet. Grundloven, som blev skrevet i Dayton (USA) i 1995, er stadig i kraft, hvilket afspejler den etniske opdeling fra krigens tid. Staten har en pseudo- »suverænitet« under international dominans, især le-gemliggjort af FN's »Høje Repræsentant«, der i dag er europæisk, en rigtig »prokon-sul«. Kroatisk og serbisk nationalist truer jævnlige med løsrivelse og blokerer for enhver overvindelse af etniske skel, hvilket også resulterer i diskrimination mod borgere (herunder romaer og jøder), som ikke er en del af de tre folkeslag, der er anerkendt i forfatningen (Bosnisk-serbere, bosnisk-kroater og muslimer, som bliver kaldt bosniakker – alle er bosniske statsborgere).

Overvinde national opsplitning

Men sidste år overskred den første kilde

til massive mobiliseringer de nationale skillelinjer: »Baby-revolutionen« satte borgerne fra alle »grupper« op mod de regerende partiers forsømmelighed, da de ikke kunne blive enige om udstedelse af personbeviser, navnlig i en sag, som forhindrede en lille pige på seks måneder i at få lægebehandling i udlandet.

Samtidig har landet en arbejdsløshed på over 40 procent (over 60 procent for unge). Der er massiv fattigdom og en indgroet korruption. Efter en dyb recession i 2009 oplevede man kun stagnation og tilbageslag frem til 2013, på baggrund af problemer i nabolandene og de vigtigste handelspartnere – Slovenien, Italien og Kroatien. Valutafonden, der havde betinget sin »støtte« til løsningen af en regeringskrise, der varede i 15 måneder, vendte tilbage med et angreb i september 2012, som krævede strukturreformer, ned-

Sarajevo og andre bosniske byer blev i februar præget af de mange demonstrationer mod regeringen.

skæringer og privatiseringer, især inden for sygesikring og pension.

Disse angreb kommer oven i mange års privatiseringer, som i dag fordømmes som »kriminelle« – især i den mest industrialiserede Tuzla-region, hvor den sociale eksplosion startede: Mellem 2000 og 2010 blev tidligere statsejede virksomheder, som beskæftigede hovedparten af befolkningen, solgt til private ejere, der holdt op med at udbetale lønninger, indgav konkursbegæringer og frasolgte aktiver – under kontrol af Distriksagenturet for Privatisering. Som følge heraf var et stort antal lønmodtagere ikke længere berettiget til sociale bidrag. De er nu frataget sociale rettigheder, blandt andet retten til at gå på pension, fordi de ikke har betalt bidraget i det antal år, der som minimum kræves.

Politisering af oprøret

Fra den tredje dag af »oprøret« dukkede der politiske slogans op. Fra Tuzla har bevægelsen spredt sig til Sarajevo, Bihac og andre byer. Et stigende antal folkeforsamlinger formulerer platforme med en række krav. Denne øvelse i direkte

demokrati kommer til udtryk på sociale netværk og tilskynder også til oprettelse af forsamlinger, der forener unge og gamle – de ældste er ikke de mindst beslutsomme: Pressen har forsøgt at miskreditere bevægelsen, taler om hooliganisme og agitatorer udefra. Svaret fra »Front«, der har etableret sig uafhængigt af alle politiske partier, var klar: »Den, der sår fattigdom, vil høste vrede«. Og den er ved at blive omdannet til en selvorganiseret kraft.

»Vi, der gik på gaden, beklager de skader og ødelæggelser, der er sket, men vi udtrykke også vores beklagelse over de fabrikker, offentlige rum, videnskabelige og kulturelle institutioner og menneskeliv, som er blevet ødelagt af handlinger fra dem, der har været ved magten i tyve år.«

Arbejdere og borgere i Tuzla kræver:

- Opretholdelse af den offentlige orden og fred gennem samarbejde mellem borgere, politi og civilværn, for at undgå kriminalisering, politisering og manipulation af demonstrationer;
- Dannelse af en teknokratregering bestående af apolitiske eksperter, som aldrig har haft regeringsposter, [i]

kantonen Tuzla, indtil det næste valg (...) . [Den] skal fremlægge ugentlige rapporter om sit arbejde og forslag. Alle interesserede borgere kan følge [dens] arbejde;

- [Om privatiseringer] (...) Regeringen skal være i stand til at konfiskere ejendom, som er erhvervet ved svindel, dekretere ophævelse af privatiseringsaftaler, give fabrikkerne tilbage til arbejderne og genoptage produktionen så hurtigt som muligt;
- Ligestilling af vederlag til statsansatte med lønmodtagere i den offentlige og private sektor, et stop for udbetaling af bonus af enhver slags og for udbetaling af løn til ministre og andre repræsentanter, hvis embedsperiode er afsluttet.

Oversat fra International Viewpoint af
Karina Skov

En farlig illusion

AF FINN KJELLER

Klimakrisen kalder på et økosocialistisk alternativ, siger belgisk marxist i ny bog med ideer til både venstrefløj, fagbevægelse og miljøbevægelse. I sin bog »Green Capitalism: why it can't work« tager den belgiske agronom og marxist Daniel Tanuro afsæt i klimakrisen for at analysere, hvordan kapitalismen med sin profitjagt og væksttvang ødelægger naturgrundlaget.

Han forklarer, hvorfor markedsbaserede strategier som CO2-kvotehandling dominerer klimapolitikken, og hvorfor de er katastrofalt utilstrækkelige, når det gælder om at gennemføre den omfattende og hurtige grønne omstilling, som er nødvendig.

Tanuro skitserer en strategi for økosocialisme og understreger vigtigheden af at

forbinde sociale kampe og miljøkampe. På den baggrund opfordrer han på den ene side venstrefløj og fagbevægelse til at tage væstkritikken til sig, og på den anden side miljøforkæmpere til at indse betydningen af kampen for social retfærdighed.

Katastrofekurs

Klimakrisen er kendetegnet ved en fuldkommen irrationalitet: Videnskaben har

slået alarm, truslen vedrører alle mennesker, og de tekniske løsninger findes. Alligevel fortsætter magthaverne kursen mod afgrunden ved at stræbe efter uhæmmet økonomisk vækst, konstaterer Tanuro og slår fast:

»Det skyldes ikke kun dumhed, grådighed, uvidenhed og kortsynethed. Den slående og vedvarende irrationalitet har strukturelle rødder, som skal findes i det

Det er især de fattige, der har bidraget mindst til drivhusgasudledningerne, som er ofre for klimaforandringerne. Her ses resultatet af Hayan-tyfonen i Filippinerne

» »I virkelighedens verden fører markedstilgangen derfor til, at politikerne fastlægger kulstofpriser, som både er socialt uspiselige og klimamæssigt helt utilstrækkelige«

nuværende samfundssystems grundlæggende lovmæssigheder.«

To århundreders produktivisme har ført klimasystemet til randen af sammenbrud og rammer allerede dele af verdens befolkning med oversvømmelser, tørke osv. For at undgå, at klimaforandringerne løber løbsk, må drivhusgasudledningerne reduceres dramatisk. Kapitalismen bevæger sig i retning af barbariske »løsninger«, hvor klimatiltag bliver ved snakken, mens satsningen på at skaffe energi til stadigt tiltagende produktion og transport prioriteres over naturen og menneskers overlevelse.

Tanuro betoner, at klimaforandringernes ofre hovedsagelig er og fortsat vil være blandt de fattige, som har bidraget mindst til drivhusgasudledningerne. Det gælder i Syd, men også inden for de udviklede lande – som for eksempel med følgerne af cyklonen Katrina i Louisiana, USA, i 2005 og hedeølgen i Europa 2003. Generelt er socialt dårligt stillede mennesker mere udsatte, fordi de har dårligere mulighed for at forsikre sig mod oversvømmelser, betale for reparationer osv.

Systemskabt klimaforandring

Man taler om »menneskeskabt klimaforandring«, men Tanuro foretrækker at tale om kapitalistisk klimaforandring: Mennesket som art påvirker selvfølgelig miljøet, men hvordan vi påvirker miljøet, afhænger af den type samfund, vi lever i. Mennesket har aldrig før påvirket klimaet tilnærmelsesvis som i vor tid, og som noget nyt sker det i kraft af en tendens til overproduktion af varer.

»Intet tidligere samfund i historien har været styret af den tørst efter profit, der

får kapitalejerne til at akkumulere stadig mere for at producere stadig mere og sælge stadig mere, alt imens de skaber stadig flere behov.« (s. 73f)

Tanuro kommer også ind på erfaringerne fra Sovjetunionen og Østeuropa, hvis »bureaukratiske produktivisme« ikke stod tilbage for kapitalistiske økonomiers forurening, men var dømt til sammenbrud.

Markedsbaserede løsninger

Kan en grøn omstilling alligevel gennemføres uden at sprænge kapitalismens rammer? Det forsøger tilhængerne af »grøn kapitalisme« og »Green New Deal«. De går efter markedsbaserede løsninger, som skal være »omkostningseffektive«. Det drejer sig ikke mindst om at få en CO2-pris, som indarbejder de eksterne omkostninger, der følger af afbrændingen af fossile brændsler.

Disse »eksternaliteter« er imidlertid ikke ligetil at beregne, påpeger Tanuro.

»Problemet er, hvad man skal tage med, og hvordan man opgør pengeværdien af, at en sommerfugleart, et landskab eller nogle tusinde ubemidlede personer forsvinder. Og det bliver et decideret hovedbrud, når virkningerne sætter ind med forsinkelse –

for hvordan vurderer man omkostningerne ved de skader, der viser sig om tyve år eller mere? Det økonomiske potentiale varierer altså betydeligt afhængigt af valg, som i sidste ende er politiske.«

For at sætte effektivt ind mod klimadelæggelsen skulle man hurtigt indføre en meget høj pris på CO2, men hvis prisen blev sat op til noget, der ligner det nødvendige, ville selskaberne vælte den øgede udgift over på forbrugerpriserne. Det ville ramme arbejderklassens disponible indkomst voldsomt og dermed ikke alene skabe modstand, men også mindske efterspørgslen og kvæle økonomien.

I virkelighedens verden fører markedstilgangen derfor til, at politikerne fastlægger kulstofpriser, som både er socialt uspiselige og klimamæssigt helt utilstrækkelige.

Pris på miljøet

Markedet er ikke et teknisk redskab, som man kan dreje til at blive miljøvenligt, pointerer Tanuro.

For at afskaffe brugen af fossile energikilder kræves der en kompleks strategisk plan, som forbinder mange kvantitative og kvalitative elementer, på såvel det økologiske som det sociale plan. Men markedet

Det er ikke så ligetil at beregne den rigtige pris for forurening. Hvordan man opgør f.eks. pengeværdien af en sommerfugleart.

nødvendige. På markedsvilkår mangler der f.eks. købedygtig efterspørgsel til energirenovering, solfangere, solceller osv. Med det offentlige som drivkraft kan man derimod komme uden om problemet og gøre langt hurtigere fremskridt.

Fossil kapital

Også på det politiske plan støder den grønne omstilling ind i pengemagten. Olie-, gas- og kulselskaberne og andre fossilt relaterede brancher har en kolossal styrke over for regeringerne.

Stålintroduktion, petrokemisk industri, glas-industri, cementindustri, elproduktion... Alle disse CO₂-storudledende sektorer domineres af gigantiske multinationale monopoler, som lægger beslag på en del af den merværdi, der er frembragt i andre sektorer og derfor til stadighed tiltrækker kapital i søgen efter merprofitter.

Olie-, naturgas- og kulselskaberne er monopoler med en særlig stilling, idet de ikke alene bygger på kapitalkoncentration, men også på monopolistisk tilegnelse af begrænsede naturressourcer. Dermed kan de langtidssikre deres merprofitter og institutionalisere dem som en slags rente.

Efterhånden som olien slipper op, stiger oliepriserne, men det truer ikke energiselskaberne. Kulreserverne er nemlig så store, at de i en lang periode kan afløse olien, og olieprisstigningerne gør det rentabelt at udnytte ikke-konventionelle forekomster: tung olie, tjæresand og olieskifer, hvis udvinding er ekstremt miljøødelæggende.

Olie- og naturgasselskaberne vil bruge de høje priser til at forsvare deres monopolstilling, bl.a. ved at udnytte »vedva-

er per definition ude af stand til at tage højde for de nødvendige kvalitative elementer i en sådan energiomstilling. Den kapitalistiske økonomi er nemlig grundlæggende fokuseret på den profit, som den enkelte virksomhed kan høste, frem for på nytteværdien af det, man producerer.

Prisen på en kvote på 1 ton CO₂ tager ikke højde for kvalitetsforskellene med hensyn til, hvordan en vare er frembragt, f.eks. forskellene mellem:

- træplantning, som kan udskyde et CO₂-udslip, men ikke løser noget strukturelt
- isolering af boliger, som er et strukturelt tiltag, der fremmer en grøn omstilling
- installation af solceller, som er rationel, hvis den følger en reduktion af energibehovet, men ikke hvis den skal muliggøre ekstra forbrug.

Lige så lidt tager prisen hensyn til sociale virkninger. Man kan f.eks. måle i ton CO₂-ækvivalent, hvilken drivhuseffekt der kommer af henholdsvis oprindelige folks svedjebrug og Formel 1-racerløb. På markedsbetingelser er det mere effektivt at

jage de oprindelige folk væk fra deres jorder, end det er at nedlægge motorsporten.

I »omkostningseffektivitetens« navn har man indført handel med CO₂-kvoter, som angivelig skulle give de billigste CO₂-reduktioner. Men som erfaringerne med EU's kvotehandelssystem (ETS) viser, har det ganske vist åbnet et nyt, profitabelt marked, ikke mindst for de mest CO₂-forurenende virksomheder, men kvotepri- serne er dykket til et niveau, der på ingen måde fremmer en grøn omstilling.

Planlægning

Der er kun få årtier til at omstille fra fossilt baseret økonomi til et nyt energisystem, som er effektivt og baseret på vedvarende energikilder. Og fristen kan kun overholdes, hvis de nødvendige investeringer planlægges uafhængigt af profithensyn, skriver Tanuro.

»Denne overgang, som skal gennemføres på fyrré år, indebærer strukturelle omvæltninger med ikke blot relokalisering, omstruktureringer og afskaffelse af aktiviteter – men også betydelige investeringer i ny infrastruktur.«

Men de liberalistiske trossætninger forbyder de offentlige initiativer, som er

Installation af solceller er en god ide. men kun hvis der samtidig sker en reduktion af energibehovet, ikke hvis de skal muliggøre ekstra forbrug.

rende energi« og tømme begrebet for indhold, sådan som det sker med satsningen på biomasse: Ved at udnytte solens stråling omdannet til kemisk energi gennem biomasse sikrer man, at energiresourcen fortsat kan tilegnes og monopoliseres ved hjælp af jordejendom. Det fører også til, at der i disse år breder sig »grønne ørkener«: enorme monokulturer til biobrændstoffer. Ifølge Tanuro et eksempel på, at den »grønne kapitalisme« udbreder nye former for miljødelæggelse.

Mindre er bedre

Det er nødvendigt at reducere energiforbruget radikalt i de udviklede lande. I Europa må energiforbruget formentlig halveres over de næste 40 år for at kunne omstille til vedvarende energi inden for et scenario med højst 2 graders global opvarmning. Denne reduktion er så omfattende, at den nødvendiggør en vis reduktion af produktionen og transporten af materiale. For at redde klimaet må vi altså producere mindre og gøre det tættere på forbrugerne.

Og det kan ikke vente, understreger Tanuro. De enorme investeringer i energirenovering, vindmøller, jernbaner, brintnetværk osv., som er nødvendige, indebærer nemlig i sig selv en materiel produktion og dermed et energiforbrug, som i hvert fald i den første fase vil være dækket overvejende af fossile kilder.

Hvis forbruget til at etablere det nye energisystem kommer oven i den løbende økonomiske aktivitet, vil det være umuligt at reducere udledningerne i den nødvendige takt. Derfor må man samtidig med klimainvesteringerne tage fat på en

reduktion af det absolutte energiforbrug i de udviklede lande.

Og for at reducere så meget er det ikke nok med effektivisering. Man kommer ikke uden om at producere og transportere mindre, for eksempel ved at:

- Afskaffe aktiviteter, der er unyttige, skadelige eller ubæredygtige, f.eks. reklame, våbenproduktion, fremstilling af millioner af biler, udflyttet fødevarerproduktion og den voksende mængde af ting, som fragtes tusinder af kilometer
- Indføre standarder for produkters holdbarhed
- Forbyde vejtransport ud over en vis radius
- Støtte brug af visse faciliteter i lokalområdet.

Tanuro er opmærksom på, at mange på venstrefløj har det ubekvemt med alt dette. Nogle ignorerer ligefrem problemet, mens andre forholder sig defensivt til det: »Ja, men vi kan godt reducere den materielle produktion, uden at det går ud over flertallets levestandard.« Dette svar, som antyder, at kun »de rige« behøver at ændre leve- og forbrugsmåder, holder ikke vand, mener Tanuro. Han henviser bl.a. til, at omkring halvdelen af drivhusgasudledningerne skyldes den måde, landbrugsprodukter produceres, distribueres og forbruges på.

Kraftige ændringer af de samfundsmæssige forbrugs- og mobilitetsmønstre er nødvendige, f.eks. at transportere sig anderledes, spise mindre kød og spise årstidens grønsager. Vi må opstille disse målsætninger nu, for det haster, og det er

ændringer, der har en umiddelbar effekt. Og det er muligt, for det drejer sig om kulturelle og ideologiske mekanismer, som har en vis autonomi i forhold til samfundets produktive basis. Derfor slår Tanuro til lyd for et offensivt svar på spørgsmål om livskvalitet og levestandard:

»Det gælder om at tage tyren ved hornene: at turde sige, at i de udviklede kapitalistiske lande er det at producere, transportere og forbruge mindre i gennemsnit blevet en betingelse for, at vi kan leve bedre.«

Væksttvang

Den nødvendige reduktion af produktion og transport er imidlertid »fuldkommen uforenelig med kapitalismens love«, skriver Tanuro. Kapitalen kan klare sig gennem perioder uden profit, men den kan ikke undvære vækst.

Det skyldes, at konkurrencen får hver kapitalejer til at erstatte arbejdere med maskiner, som er mere produktive, for at kunne høste en merprofit ud over den gennemsnitlige profit. Derfor produceres voksende mængder varer, som forsøger at finde købedygtig efterspørgsel. Energi- og materialeintensiteten mindskes ganske vist, men det mere end opvejes af produktionens stigende volumen.

Systemet kan kun reducere sin materielle produktion gennem periodiske overproduktionskriser. De letter presset på miljøet noget, men de medfører også social elendighed, øgede uligheder og spild. Recessionen i 2009 førte ifølge det Internationale Energiagentur til ca. 3 procents nedgang i de globale udledninger, men altså med store sociale omkostninger og kun midlertidigt.

Hvis det skulle lykkes at få kapitalismen ud af den nuværende krise og ind i en længere periode med kraftig vækst, ville forbruget af fossil energi stige voldsomt, i hvert fald de første ti år, og dermed også udledningerne af drivhusgasser. Det ville være nok til at skubbe klimaet over den grænse, som gør en stabilisering umulig.

En rigere verden

For Tanuro har opgøret med produktivismen kun en chance, hvis det går hånd i hånd med kampen for social omfordeling.

Reduktionerne må ledsages af en deling af arbejdet og en omfordeling af velstanden gennem skattereform, udvidelse af den offentlige sektor og gratis basistjenesteydelser. Ellers vil millioner forblive arbejdsløse, andre millioner miste deres arbejde, og en del af samfundet blive holdt uden for uundværlige goder og tjenester.

Vi må åbne en grundlæggende samfundsdebat om brugen af den samfundsmæssige tid, om hvad der er nødvendigt, hvorfor og i hvilke mængder, foreslår Tanuro. Dermed kan vi vække den fælles trang til en verden uden krig, hvor vi arbejder mindre og anderledes, hvor vi forurener mindre, hvor vi udvikler de sociale relationer, hvor vi når langt større velfærd, sundhed, uddannelse og demokratisk deltagelse. Det vil være en mere rig verden i den forstand, at den er mere meningsfuld, mindre travl og stresset.

Vejvalg

Tanuro lægger »hovedvægten på forandringer i produktionssfæren og dermed på kollektive og strukturelle løsninger, fordi kun de lader menneskene overtage

kontrollen med deres tilværelse«.

Valget står mellem to veje:

Enten indskrænker man radikalt den kapitalistiske produktions område, og så er det muligt at holde opvarmningens skader på et minimum og samtidig garantere alle en menneskelig udvikling af kvalitet, baseret udelukkende på vedvarende energikilder.

Eller også holder man sig inden for de kapitalistiske rammer med en stadig mere hektisk akkumulation, og så vil den deraf følgende forstyrrelse af klimaet radikalt begrænse hundreder af millioner menneskers ret til livet, og de kommende generationer vil blive dømt til at undgælde for den hovedløse satsning på farlige teknologier: atomkraft, agrobrændstoffer, GMO'er og underjordisk lagring af CO₂.

»Dybtgående strukturforandringer er påkrævede. De indebærer ikke alene en omfordeling af rigdommen, men også mere grundlæggende en omdefinition af, hvad samfundsmæssig rigdom er. Hvilke varer og tjenesteydelser har vi behov for? Hvad skal vi producere, hvordan og i hvilke mængder? Hvem skal bestemme det? I hvilket miljø ønsker vi at leve? Hvordan skal man så at sige høre biosfærens 'mening' om virkningerne af vore valg? [...] Svarene på disse afgørende spørgsmål støder i sidste ende altid imod den samme forhindring: de konkurrerende kapitalejeres frihed til at investere og producere stadig mere, hvor de vil, som de vil, når de vil, afhængig af deres profitter. Ved at stopfodre dem, der har midlerne til at opnå status af 'forbrugere', og lade resten krepere.«

» Det gælder om at tage tyren ved hornene: at turde sige, at i de udviklede kapitalistiske lande er det at producere, transportere og forbruge mindre i gennemsnit blevet en betingelse for, at vi kan leve bedre.«

Modvækst?

Tilhængere af modvækst-begrebet (fransk: décroissance, engelsk: degrowth) lægger ofte vægten på den kulturelle kritik af forbrugerismen. »Den kritik er nødvendig,« svarer Tanuro, »men den er ikke tilstrækkelig. Omdrejningspunktet for et alternativ må være at udfordre produktionsmåden som helhed«.

Det nytter ikke at satse på udbredelse af en anden kultur vendt imod overforbruget.

»For det første vedrører denne bevægelse hovedsagelig de udviklede lande – og her vender den ryggen til de udækkede behov hos millioner af ofre for arbejdsløshed, udstødelse og usikker beskæftigelse. For det andet kan de individuelle brud, i fraværet af strukturelle forandringer, kun føre til en asketisk livsstil, som har ringe appel til de fleste.«

Afskaffelse af vækst er ikke et samfundsprojekt, det er kun en kvantitativ begrænsning af overgangen, forklarer Tanuro. Det er en vigtig begrænsning, som stiller hele samfundsforandringsstrategien over for nye udfordringer. Men hvordan man imødegår udfordringerne, afhænger af ens samfundsopfattelse, og derfor er der også modvækststrømninger på både venstre- og højrefløjen.

Forbind kampene

»Overforbruget udspringer i sidste ende af overproduktionen, så man er nødt til at angribe produktionsmåden. Det kræver kollektiv social og politisk handling. De arbejdendes deltagelse er helt afgørende, og samtidig er det her, den største vanskelighed ligger,« skriver Tanuro.

» Overforbruget udspringer i sidste ende af overproduktionen, så man er nødt til at angribe produktionsmåden. Det kræver kollektiv social og politisk handling«

»Socialt og politisk består det vanskelige i at gøre den mulige udvikling ønskelig for de udbyttede og undertrykte, som er lænkede til det kapitalistiske maskineri, ved at de dagligt er nødt til at sælge deres arbejdskraft for en løn, og som spontant ledes til at håbe, at væksten vil sikre deres levebrød.«

Den store udfordring er derfor at forbinde de sociale kampe og miljøkampen.

Tanuro kritiserer modvækstfolk for at vende ryggen til krav, der forsvarer løn og beskæftigelse. Det er nemlig, når arbejderne oplever fremgange i deres umiddelbare konfrontationer med arbejdsgiverne og dermed får større selvtillid og bevidsthed, at de begynder at rejse mere avancerede krav, som udfordrer den kapitalistiske ejendom. Det skaber ganske vist ikke i sig selv en økologisk bevidsthed, men kun hvis de arbejdende begynder kollektivt at overtage deres produktionsmidler, kan de nå frem til at tage ansvaret for naturen og dens ressourcer, mener Tanuro.

Kun en økosocialistisk strategi med fokus på selvforvaltning åbner mulighed for en demokratisk løsning på problemet med de behov og vaner, som kapitalismen har skabt, og som må afvikles, fordi de er økologisk ubæredygtige.

Hvis man bryder med profitjagten, kan man skitsere retningslinjerne for en rationel løsning, og den må ifølge Tanuro kombinere fire metoder:

1. De reelle sociale behov skal dækkes.
2. Den samlede materielle produktion skal reduceres ved at nedsætte arbejdstiden og afskaffe unyttige og skadelige produktioner og en væsentlig del af transporten.

3. Energieffektiviteten skal øges radikalt, og energiforsyningen skal overgå fuldstændig til vedvarende energikilder.
4. Der skal skabes politiske og kulturelle forudsætninger for, at man kollektivt tager ansvaret for, hvad der produceres og dermed forbruges, gennem en demokratisk styret overgang.

Den største udfordring er politisk, for alle fire tiltag er utænkelige uden en række dybe indgreb i de kapitalistiske ejendomsforhold, herunder ekspropriation af monopolerne i energisektoren samt banker og kreditinstitutter.

Økologiser marxismen

Tanuro griber tilbage til Karl Marx, som sagde, at »den eneste mulige frihed« ligger i en »rationel regulering« af stofudvekslingen mellem vores art og dens miljø (Kapitalen, 3. bind, kapitel 37). Marx brugte denne tilgang til at konkludere, at man måtte ophæve adskillelsen mellem by og land og mellem produktion og forbrug af landbrugsprodukter på verdensplan.

Marx var meget mere miljøbevidst, end de fleste senere marxister har troet. John Bellamy Foster og Paul Burkett overdriver dog efter Tanuros opfattelse Marx' miljøpolitiske dyder. Marx havde ikke en samlet vision om den socialistiske samfundsforandrings økologiske dimension ud over flygtige og ret perifer betragtninger. Desuden undergraves denne vision ifølge Tanuro af, at Marx og Engels ikke indså betydningen af, at samfundet gik fra at udnytte en fornybar energikilde – træ – til at udnytte en

lagret energikilde – kul. Det gav en slags død vinkel, som skjulte, at man må vælge mellem to skemaer:

1. Et cyklisk, udviklende: Menneskeheden omdanner naturen og tager så vidt muligt ansvaret for en bæredygtig udveksling med miljøet. I forhold til jordbundsspørgsmålet fulgte Marx dette skema.
2. Et lineært, utilitaristisk: Ressource – brug – affald (CO2). Der tages ikke hensyn til betingelserne for balance i kulstofkredsløbet. Det er den klassiske økonomis skema.

Det første skema lægger op til forsigtighed med hensyn til at gribe ind i naturens mekanismer, mens den anden lægger op til produktivisme for at »sætte produktivkræfternes udvikling fri«.

Modsætningen mellem de to logikker blev hos det 20. århundredes marxister »løst« ved, at bæredygtighedslogikken gik i glemmebogen.

For Tanuro gælder det i dag om at »økologisere« marxismen, og det er ikke kun et spørgsmål om at optage miljøspørgsmål i den antikapitalistiske kamp. Den globale opvarmning er ikke kun et miljøproblem, men en generel udfordring. Den viser tydeligere end alle andre miljøfænomener, at mennesket i dag ikke kun producerer sin samfundsmæssige eksistens, men også den natur, der omgiver og betinger denne eksistens. Derfor må et antikapitalistisk program sikre, at de udbyttede og undertrykte kan bestemme udformningen af fremtidens samfund, men også det miljø, de ønsker for sig selv og deres børn.

Man kommer ikke uden om at producere og transportere mindre, for eksempel ved at afskaffe unyttig produktion af millionvis af biler.

Økosocialisme

Økosocialisme er i Tanuros forståelse »langt fra blot en ny etiket på en gammel flaske«, men derimod et nyt koncept, som forholder sig til en ny situation, hvor produktivkræfternes udvikling er begyndt at føre os objektivt længere væk fra et socialistisk alternativ.

»Mens alle socialistiske satsninger i det 20. århundrede fandt sted i situationer med underudvikling af de materielle produktivkræfter, må overgangen til en ikke-kapitalistisk produktionsmåde i dag nødvendigvis indbefatte en reduktion af disse kræfter, i hvert fald i de udviklede kapitalistiske lande«.

Tanuro understreger, at det gælder de materielle produktivkræfter, hvorimod der fortsat er behov for at udvikle viden, samarbejde m.m.

»En nedtrapning af produktivkræfterne i Nord – som kun er mulig med en radikal omfordeling af rigdommen – er også afgørende for en udvikling i Syd. De nye historiske omstændigheder kommer til udtryk i et presserende behov for at producere og transportere mindre, og for at overføre rene teknologier, således at man kan forbruge meget mindre energi og fuldkommen eliminere fossile CO₂-udledninger inden udgangen af dette århundrede.«

Opdateringer

Tanuro peger på fem opdateringer som følge af det økosocialistiske koncept:

1. Menneskeheden kan ikke »beherske naturen«. Biosfærens kompleksitet, ukendte kræfter og evolutionære

karakter indebærer uundgåeligt en vis grad af usikkerhed.

2. Den klassiske definition af socialisme må ajourføres. Den eneste mulige socialisme i dag er et samfund, som går ud på at dække reelle menneskelige behov, sådan som de demokratisk bestemmes af de berørte selv, med nøje undersøgelse af de miljømæssige følger af disse behov og den måde, de dækkes på.
3. Naturen må ikke længere betragtes blot som menneskehedens fysiske platform (forråds-kammer, skralde-spand osv.). Den er også helheden af de levende processer, som takket være tilførslen af energi fra solen, får stofferne til at cirkulere. Affald må være foreneligt i mængde og art med økosystemernes evne til at recirkulere det.
4. Energikilder og -teknologier er ikke samfundsmæssigt neutrale. Til en produktionsmåde hører ikke alene bestemte produktions- og ejendomsforhold, men også bestemte teknologiske systemer, som er formet efter bestemte energivalg:

- Det kapitalistiske energisystem er centraliseret, anarkisk, ødselt, ineffektivt, maskinintensivt, baseret på ikke fornybare energikilder og rettet mod overproduktion af varer.
- En socialistisk samfundsforandring må i stedet indføre et energisystem, som er decentraliseret, planlagt, sparsommeligt, effektivt, arbejdsintensivt, helt baseret på vedvarende energikilder og rettet

mod produktion af brugsværdier, som er holdbare og egnede til genanvendelse og genbrug.

5. Arbejdsproduktiviteten må anskues kritisk. Af hensyn til den økologiske balance er man f.eks. inden for storlandbruget nødt til at reducere brugen af maskiner og dermed skifte dødt arbejde ud med levende arbejde. Decentraliseret energiproduktion baseret på vedvarende kilder kræver også meget arbejde, især vedligeholdelse. I det hele taget kræver det arbejde at drage omsorg for naturen, ligesom når det gælder omsorg, undervisning og andre sektorer, hvor venstrefløjen opfatter det som helt naturligt at udvide den offentlige beskæftigelse.

»Økosocialismen er den eneste mulige socialisme,« konkluderer Tanuro og slutter:

»Økosocialismen er et udtryk for de nu uadskillelige kampe mod kapitalismens udbytning af menneskers arbejde og ødelæggelse af naturens ressourcer. Den udspringer ikke af en idealistisk forestilling om at skabe harmoni mellem mennesker og natur, men af overbevisningen om, at den virkelige rigdom findes i det kreative virke, fritiden, de sociale relationer og den forundrede forståelse af verden.«

Daniel Tanuro: »Green Capitalism: why it can't work«, Merlin Press (i samarbejde med Resistance Books og IIRE), London, 2013. Bogen er en oversat og opdateret udgave af »L'impossible capitalisme vert«, La Découverte, Paris,

Enhedslisten – antikapitalistisk

AF SAP'S FORRETNINGSUDVALG

Enhedslisten har været gennem en lang udvikling: Fra et samarbejde om valgopstilling, til et parti i ordets fulde betydning - med medlemsdemokrati, kampagnearbejde, bevægelsesarbejde, politikudvikling og parlamentarisk arbejde. Men gennem alle 25 år har det været åbenlyst og ubestridt, at Enhedslisten var et fællesskab af antikapitalister og socialister. I den aktuelle debat om et nyt principprogram har en gruppe medlemmer introduceret en helt ny forståelse for, hvad Enhedslisten er, en ny definition af partiet.

De har oven i købet givet os hele to muligheder for at vedtage deres nye ide. Først fremlagde Jan Hoby, Jakob Nerup og Susanne Flydtkjær et alternativt hovedforslag, kaldet »det enkle«. Nydefinitionen af Enhedslisten er forslaget politiske grundide. Dernæst stillede de sammen med en lang række andre medlemmer grundtanken i deres hovedforslag som ændringsforslag (3.1.135) til skrivegruppens, nu HB's forslag til principprogram.

Fælles for alternativt hovedforslag og ændringsforslag er, at Enhedslisten defineres som et samlingspunkt for alle, der er for velfærd og mod nyliberalisme. Som bekendt er der rigtig mange, der passer til den beskrivelse, men som hverken er antikapitalister eller socialister.

Det er en ny definition af Enhedslisten, men det falder i god tråd med de synspunkter, som en af ændringsforslagsstillerne, Pelle Dragsted, tidligere har argumenteret for, nemlig at Enhedslisten skal gøre sig i stand til at rumme dem, der som vælgere eller medlemmer har forladt Socialdemokraterne og SF i skuffelse.

Behov for et parti, der vil afskaffe kapitalismen

Selvfølgelig skal vi tiltrække så mange som muligt af de frafaldne S'ere og SF'ere. Det skal vi gøre ved at overbevise dem om Enhedslistens program og politik. Vi skal ikke omdanne Enhedslisten til de »gamle« partier, som de frafaldne savner. De partier duede heller ikke dengang. Det var

derfor, vi dannede Enhedslisten.

Vi skal heller ikke sætte os som mål at ændre Enhedslisten, så alle, der er for velfærd og mod nyliberalisme, føler sig hjemme i partiet – uanset om de er modstandere af kapitalisme og for socialisme eller ej. For det første ophæver de to forslag forskellen på at være et parti og at være en bevægelse. Som andre medlemmer har påpeget med to ændringsforslag samme sted i teksten (3.1.134 og 3.1.136), så er en af Enhedslistens opgaver at skabe brede mobiliseringer bevægelser til forsvar for velfærd og mod nyliberalisme sammen med folk fra andre partier og sammen med folk, der ikke er i noget parti.

Men partiet kan ikke reduceres til det. Partiet har også andre opgaver.

Hvis vi reducerer det politiske grundlag for Enhedslisten som foreslået, hvem skal så formulere de politiske svar, når vores modstandere påpeger, at bedre løn- og arbejdsforhold, bedre velfærd og bæredygtige løsninger skader danske virksomheders konkurrenceevne og skaber kapitalflugt? Det kan man kun på et antikapitalistisk grundlag.

Hvem skal formulere de politiske krav og foreslå de aktiviteter, der indskrænker kapitalens magt i samfundet? Det er politiske krav, der ofte ikke er bred opbakning til i dag. Men der bliver heller aldrig opbakning til dem, hvis ikke der er et parti, der udvikler en antikapitalistisk politik, og hvis ikke der er et parti, der løbende forsøger at overbevise flere og flere om

nødvendigheden af sådan en politik.

Og hvem skal gøre flere og flere mennesker i Danmark til socialister, hvis ikke vi har et parti, der har lige netop det som en af sine målsætninger?

En Enhedsliste, som begrænser sig til at være for velfærd og mod nyliberalisme, vil altså fraskrive sig muligheden for og fralægge sig ansvaret for at løse helt afgørende politiske opgaver.

Men sådan en Enhedsliste risikerer også at ende i samme morads som Socialdemokraterne og SF. Hvis det lykkedes at skabe en ny Enhedsliste, hvor en stor del, måske hovedparten, ikke opfatter sig selv som antikapitalister og socialister, vil der meget nemt udvikle sig et pres fra medlemmerne for, at partiet »tager ansvar«,

sk og socialistisk

Enhedslistens årsmøde i 2012
vedtog at der skulle udarbejdes et
nyt program til vedtagelse på det
kommende årsmøde i 2014.

»dropper de rene hænders politik«, »tør gøre det nødvendige, men upopulære« med nedskæringer, løntilbageholdenhed, effektivisering og støtte til banker og virksomheder. For mange af medlemmerne vil den kurs være den eneste mulighed, fordi det er den vej, man bliver tvunget ud på, hvis man ikke er parat til at bryde med kapitalismens rammer.

Et selvmodsigende program

Dette er det meget alvorlige problem ved »det enkle« og ved ÆF 3.1.135 – hvis man tager det skrevne for pålydende. Ved nærlæsning kan man nemlig komme i tvivl, om man skal tage ordene for pålydende. Samtidig med, at hovedforslaget »det enkle« definerer partiet som omtalt,

så skriver det nemlig også, at vi er imod kapitalisme som sådan. Og den bredere gruppe vil have den nye partidefinition ind i et hovedforslag, der gennemkriterer kapitalismen som system, definerer det som en partiopgave at udforme og udbrede systemoverskridende krav og fastlægger socialismen som mål.

Man kunne altså vælge at affærdige begge forslag som håbløst usammenhængende og modsætningsfyldte. Man kunne vælge at tænke: hvad skade kan det gøre, så længe der også står alt det andet i programmet?

Men hvorfor bruge to år på at skrive et nyt program – og så åbenlyst gøre det usammenhængende? Hvis programmet på et område så centralt som grunddefini-

tion af partiet er uklart, bliver det i hvert fald ikke et redskab for partiets arbejde. I stedet vil vi åbne op for en situation, hvor direkte modstridende forslag til den daglige aktivitet vil kunne henvise til hver sin modstridende passage i programmet.

Konkret vil det være dybt skadeligt for Enhedslisten, hvis det fremover vil være muligt at argumentere for at begrænse Enhedslistens politiske krav, så de holder sig inden for kapitalismens rammer – med henvisning til, at vi skal være åbne for alle tilhængere af velfærd og for alle modstandere af den nyliberalistiske version af kapitalismen.

*Socialistisk Arbejderpartis
Forretningsudvalg, den 22. marts 2014*

Et skadeligt

Nogle af forslagsstillerne har udtalt, at forslaget ikke retter sig mod SAP, fordi SAP arbejder loyalt og endda godt inden for Enhedslistens rammer. Den karakteristik kan vi naturligvis kun være tilfredse med – men det ændrer ikke ved vores synspunkter på forslaget.

Man kan da med rette kritisere SAP for, at vi ikke har fjernet »parti« fra vores navn. Det kan utvivlsomt sende forkerte signaler til de tusinder af nye EL-medlemmer, der ikke lige har partihistorien i bagagen. I SAP har vi faktisk også i to omgange principielt beluttet, at vi skulle have »parti« ud af navnet. Første gang – for flere år siden – kunne vi bare ikke skabe flertal for nogen af de alternative forslag. Anden gang – på vores landsmøde i 2013 – valgte vi at forberede navneskiftet bedre frem til landsmødet i november, i håb om denne gang at nå et resultat...

Det er imidlertid slet ikke op til forslagsstillerne, men lovudvalget, at fortolke forslagets indhold, hvis det bliver vedtaget. At SAP skulle være undtaget fremgår på ingen måde af forslagets tekst, der tværtimod glimrer ved sin mangel på præcis afgrænsning af, hvad der skal til for at være et »parti«. I begrundelsen nævnes både DKP, IS og SAP – altså i hvert fald en organisation, der udtrykkeligt ikke selv opfatter sig som et selvstændigt parti længere (SAP), og en anden organisation (IS), der aldrig

har opstillet selvstændigt til valg og ikke har navn af parti. Derfor kan formuleringen bruges mod enhver organiseret politisk strømning i Enhedslisten.

Det er en kendsgerning, at mange SAP-medlemmer har opfattet forslaget som et angreb på os, på vores synspunkter og på vores måde at arbejde på. Ligeledes er det en kendsgerning, at også SAP i debatten om forslaget er blevet udsat for udokumenterede anklager om illoyal eller fraktionel opførsel. Det er naturligvis vigtigt for os at tilbagevise sådanne påstande – med henvisning til det grundlag, vi arbejder på, og det arbejde, vi rent faktisk udfører.

Men det handler ikke kun om SAP. Det handler frem for alt om Enhedslisten. For uanset om SAP er en del af »målet« eller ej, er forslaget og de argumenter, der har fulgt det, et angreb på det mangfoldige, diskuterende og demokratiske parti, vi mener, Enhedslisten skal være.

Kritik og organiserede politiske strømninger må ikke forbydes

Det er helt afgørende for en dynamisk udvikling af EL, at der foregår en fri, demokratisk debat. Det at have kritiske synspunkter på den vedtagne linje må derfor aldrig føre til eksklusionstrusler. Heller ikke selv om de er meget kritiske! Derfor er det et stort problem, at der i begrundelsen for forslaget om udelukkelse af IS henvises til »en grundlæggende

uenighed«. Hvem bestemmer, hvad der er »grundlæggende uenigheder«, der berettiger til eksklusion??

Man kunne godt ønske sig, at voldsom kritik foregik »for lukkede døre« i EL, altså i en lukket medlemsdebat. Men man må erkende, at med Enhedslistens nuværende medlemstal, med de sociale medier/internet og f.eks. Modkraft som i praksis de vigtigste debatsteder, samt med presedækningen af Årsmødet, så har dette ønske ingen gang på jorden.

Et vigtigt led i en fri, demokratisk debat er, at organisering omkring politiske synspunkter heller ikke forbydes. Det er der mange grunde til.

– Fordi det kan være til gavn for den politiske debat, at grupper af medlemmer med fælles politiske visioner eller kritik går sammen om at udvikle og formulere denne

– Fordi det faktisk også kan gavne mulighederne for at orientere sig i en udviklende, demokratisk debat i en Enhedsliste med mange tusinde medlemmer, at der er åbent organiserede politiske strømninger.

– For at sikre, at den siddende ledelse/det hidtidige flertal ikke automatisk vinder enhver debat, fordi de i forvejen er en »organiseret gruppe« – men at flere forskellige synspunkter får lov at brydes frit i en 'fair fight'.

– Fordi vi nemt risikerer, at alternativet til åbne organiseringer er hemmelige organiseringer, »uformelle grupper« eller

forslag

AF SAP'S FORRETNINGSUDVALG

For udenforstående kan det lyde mærkeligt, at der overhovedet er diskussion om, hvorvidt medlemmerne af Enhedslisten skal have lov at være organiseret i »andre partier« samtidig. Men det skyldes den historiske kendsgerning, at EL er startet som et fællesskab af tre partier – og at de såkaldte »partier« derfor ikke er partier i traditionel forstand, men strømninger i Enhedslisten. Når der fremlægges et forslag om forbud mod »dobbeltdlemskab« til Enhedslistens årsmøde i maj, handler det reelt om retten til at være organiseret politisk strømning i Enhedslisten – både for de »gamle« partier og for andre.

»kaffeklubber«, som ikke har de samme positive effekter som åbne strømninger – men alle de mulige negative!

– Og fordi en vedtagelse af det famøse forbud nemt kan opfattes som grønt lys for en »inkquisition«, der kan ramme alle, som udtrykker sig alt for kritisk – og dermed være til stor skade for en fri og demokratisk debat.

Vi i SAP tror ikke, vi sidder inde med de endelige sandheder og de rigtige svar på alting. Det er der vist ikke nogen i Enhedslisten, der gør. Derfor er der brug for en blomstrende og fri debat, hvor meninger brydes og udvikler sig. Dette er nødvendigt for at Enhedslistens politik også kan udvikle sig i takt med de udfordringer, vi stilles over for.

Partiskadelig virksomhed skal føre til udelukkelse, dårlig stil til kammeratlig kritik

Hvis medlemmer af EL handler til skade for EL, skal de naturligvis – med passende advarsler og efter nøje fastlagte procedurer – kunne udelukkes fra EL. Det har vi heldigvis allerede en udmærket paragraf til! Det er efter vores opfattelse helt relevant at tage denne paragraf frem, hvis nogen f.eks. opfordrer til at støtte et andet parti i et valg, hvor EL også stiller op.

Det kan være frygteligt irriterende, hvis nogen kaster om sig med grundløse anklager eller på anden måde opfører sig dårligt

i de politiske debatter. Det gælder både, når disse »nogen« er medlemmer af en gruppe, og når de ikke er det. Men dette kan altså ikke berettige til eksklusion af de pågældende medlemmer – og endnu mindre til eksklusion af grupper af medlemmer. Vi skal vel ikke have indført kollektiv afstraffelse, når det handler om enkeltpersoners skæverter? Det ville i hvert fald ikke harmonere godt med Enhedslistens sædvanlige retspolitiske principper...

Som udgangspunkt vil SAP naturligvis ikke stå på mål for IS's eller DKP's holdninger og konkrete handlinger. Det må de selv gøre. Men vi er indtil nu ikke i debatten stødt på anvendelige argumenter for, at deres medlemmer skal udelukkes fra Enhedslisten.

Forslaget og debatten om det er skadelig for Enhedslisten

Flere medlemmer har givet udtryk for, at de ikke støttede forslaget, men fandt den »debat«, forslaget satte i gang, relevant eller endda gavnlig.

Det synspunkt har vi ingen forståelse for. Grundlaget for enhver god debat er en grundlæggende accept af hinandens ret til at være her. Et eksklusionsforslag, som der her er tale om, er derfor den sikreste måde at ødelægge enhver konstruktiv debat på.

Vi kan da også konstatere, at forslaget har inviteret til temmelig hæmningsløs

mudderkastning mod de tre grupper (hvilket i betydeligt omfang også er sket) – og tilbagekastning med mudder den anden vej. Vi har ikke været i nærheden af en konstruktiv debat om, hvordan vi forbedrer debatten og det gode samarbejde i EL fremadrettet.

En af forslagsstillerne har opfordret medlemmerne til ikke at bruge så meget energi på debat om forslaget. Det er måske ikke så godt formuleret – og forslaget er faktisk slet ikke særlig vigtigt. Det er jo rart at vide. Men det hænger bare ikke rigtigt sammen, først at stille et forslag, der truer andre med eksklusion – og derefter bede alle om at tage det helt roligt, for man synes faktisk ikke selv, at det er et særligt vigtigt forslag...

Hvis forslagsstillerne ikke finder deres eget forslag så vigtigt og måske slet ikke mener, at det skal tages bogstaveligt, ville de gøre Enhedslisten en stor tjeneste ved i stedet at få trukket forslaget tilbage hurtigst muligt.

*Socialistisk Arbejderpartis
Forretningsudvalg, den 16. februar 2014*

Fællesskaber på tværs

AF SVEND VESTERGAARD JENSEN

Ballade, kriminalitet og ødelæggelse af diverse materielle værdier er udbredt i de udsatte boligområder, de såkaldte ghettos. Her er mulighederne for at rekruttere til bander blandt de unge, der viser en adfærd, hvis omdrejningspunkt er organiseret kriminalitet. Men er det bare sådan, eller kan det forandres til noget andet? Især de unge af anden etnisk herkomst end dansk er i risikozonen.

Disse befolkningsgrupper udgør en stor procentdel af beboerne. Arbejdsløsheden blandt unge her er høj, dårlig skolegang hos drengene fra etniske minoritetsgrupper er udbredt. Rundt omkring har der været en bred vifte af aktiviteter i gang i længere tid. Selv om arbejde og uddannelse er helt centrale indsats, er der også andet, som f.eks. fritidsaktiviteter.

Socialistisk Information har været en tur i Kokkedal – et område med bandeaktivitet – og besøgt en ungdomsklub, som er genstartet, efter at den gentagne gange blev chikaneret og ødelagt, så kommunen til sidst lukkede klubben. Kokkedal ligger i Nordsjælland, i Fredensborg Kommune, med et stort alment boligområde.

Inddragelse

En ny klub er startet i oktober 2013 med andre arbejdsmetoder og med nyt personale. Den nye klubindsats har lært af erfaringerne og inddrager nu forældre og lokalsamfundet. Forudsætning for succes i et sådant område er at inkludere ikke blot de unge, men også deres forældre. Begge føler sig ofte ekskluderet af samfundet. Og hvis de inkluderes, kan de være med til at løfte lokalsamfundet. En ungdomsklub er et godt alternativ til det destruktive gademiljø.

Især palæstinenserne »fylder« i disse områder. De er flygtninge, og som befolkningsgruppe må de betegnes som traumatiserede og de nye generationer herfra som sekundær-traumatiserede. Det er vigtigt at have in mente, når der arbejdes med denne befolkningsgruppe. Palæstinenserne blev etnisk udrenset fra 1947-48

og i årene frem, da den zionistiske stat, Israel, skulle etableres og gennem årene forsvares – koste hvad det ville.

Dertil kommer en kultur, et familiemønster, der står i et modsætningsforhold til det, der hersker i det danske samfund, og som betyder, at integration er en langsom proces, som det danske samfund skal have tålmodighed med, men samtidig aktivt understøtte ud fra de behov, flygtningene har.

Denne forudsætning – det at se deres baggrund – er vigtig for at kunne komme ind på familierne med en tillid, forståelse og anerkendende tilgang. Uden denne forringes mulighederne for kontakt og forståelse for deres ressourcer. Ligesom det er nødvendigt i lokalmiljøet at acceptere og anerkende f.eks. palæstinenserne talsmandssystem, familieroller og knytte an til det i det sociale arbejde.

Ungdomsklub

At se disse strukturer er også en forudsætning for, at arbejdet i området og med en ungdomsklub er vigtig. Som f.eks. at ansætte »onkler og tanter« til de unge, det vil sige voksne fra lokalområdet, som kender de unge og deres familier. Når medarbejderne i en klub selv er kendte her, er forældrene mere trygge ved at sende deres børn i klubben, ligesom det således også er lettere at inddrage forældre.

Forældre kan komme forbi og drikke kaffe og te og tale med hinanden i et lokale, der er indrettet til det. Til forskellige aktiviteter og daglige funktioner i klubben er der frivillige. De kommer alle fra lokalsamfundet. Nogle er også forældre til de unge i klubben. Netop fædrene kan inddrages

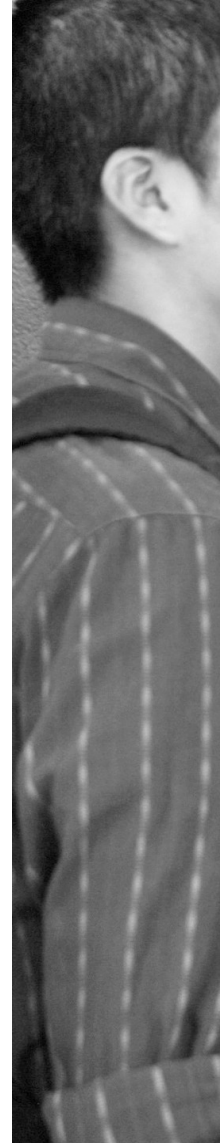
gennem et sådant arbejde og få deres rolle, status og funktion tilbage – også i forhold til deres sønner – efter de har mistet noget af den under flugten, der endte i det danske samfund. På den måde bliver fædrene en aktiv og deltagende del af lokalsamfundet – også på andre områder.

En ungdomsklub må også se videre. Job og uddannelse er centrale. Her er lektiecafeer vigtige, da mange af de unge har svært ved at få den nødvendige hjælp hjemme. Erfaringer fra et andet bysamfund i kommunen, Nivå, viser, at rundt regnet halvdelen af dem, der kommer i lektiecafeerne, har dette behov for lektiehjælp for at kunne gennemføre en ungdomsuddannelse. Nivå Medborgercenter og Bibliotek har lektiecafeer fra 1. klasse til og med ungdomsuddannelserne.

Aktiviteterne i ungdomsklubben i Kokkedal omfatter både drenge og piger på tværs af alder og etnicitet. Det forudsætter, at pigerne har deres eget rum, hvor de kan være sammen og føle sig trygge. Drengene fylder ofte en meget stor del.

Modstand

Ikke alle er begejstrede over sådanne aktiviteter til gavn for børn og unge – især af anden etnisk herkomst end dansk. Modstanden kommer ikke fra borgerlige partier, der mener, at disse børn og unge bliver forfordelt. Modstanden kommer fra etniske mindretal selv, fra den islamistiske

Det kan betyde et stort løft af lokalområdet, hvis det lykkes af få de unge og deres forældre inkluderet.

organisation, Hizb ut-Tahrir. I en løbeseddel uddelt i områder i Kokkedal og Nivå skriver de blandt andet: »... De danske politikere ønsker således, at muslimerne skal give afkald på deres islamiske værdier og tage en vestlig livsstil til sig i stedet. Derfor ser de det som et mål for succes, når muslimernes stærke familieband bliver brudt, hvilket satanisk mål for succes«. Og mod de lokale biblioteksaktiviteter skriver organisationen videre: »...Forskellige andre initiativer bliver ligeledes iværksat, hvor kommunen vil vænne muslimske drenge og piger til at socialisere frit efter vestlig model, så de islamiske værdier bliver brudt. Disse initiativer ses i form af lektiehjælp, pigeklubber, skiture, lejrture, m.m.«

Løbesedlen, der er underskrevet Hizb ut-Tahrir – Skandinavien, afsluttes med følgende ord: »Vi ønsker at advare mod disse lumske tiltag, som bør tages meget alvorligt. Samtidig opfordrer vi muslimerne til at gå sammen i deres lokalområder for selv at iværksætte aktiviteter og islamiske initiativer for deres børn, hvor deres islamiske identitet og værdier beskyttes.«

Andre fællesskaber

Fænomener som Hizb ut-Tahrir og bander synes at have samme udgangspunkt for unge. Unge vil som alle andre gerne være en del af nogle fællesskaber, men udelukkes af nogle eller kan ikke opnå dem. Tryk avler modtryk. Især når presset fra det danske samfunds »eksklusionsevner« er så stort. Ligesom banderne vokser også Hizb ut-Tahrir. Den bande, der huserer i Kokkedal samt andre steder på Sjælland hedder LTF – Loyal To Familia. Den består udelukkende af unge fra etniske mindretal, især arabere og konkret her palæstinensere.

I bander kan en succes opnås modsat »i samfundet«. Modsat den kontanthjælp og aktivering, som er de eksisterende muligheder, giver bandemedlemsskabet og periferien omkring dem, en rolle og en plads i hierarkiet med mulighed for at stige i graderne. Hurtige biler, tyvekoster, kvinder, lejligheder er gevinster, der kan opnås gennem bandemedlemskab. Disse bander er fuldstændigt mandsdominerede cirkler. For etniske mindretals unge er familiemønsteret intakt, modsat

danskere, der tilslutter sig bander. Det unge bandemedlem kommer stadig hjem til familiens aftensmad.

Samfundets opgave gennem adskillige aktører består i på flere planer at skabe fællesskaber, hvis udgangspunkt primært må være skolegang, uddannelse og arbejde. Men også fritidsliv som klubaktiviteter som nævnt ovenfor. Forudsætningen for at undgå kriminalitet – også via bander – er, at børn og unge har alternativer, andre fællesskaber end det rå gademiljø. Det handler også om at inkludere de ekskluderede på en måde, der gør denne proces mulig og give potentielle bandemedlemmer reelle alternativer, så de ikke ekskluderes eller føler sig ekskluderet af det danske samfund. Jo tidligere det sker i livet, jo bedre mulighed for at holde drengene ude af negative fællesskaber. Samme mekanisme gælder overfor Hizb ut-Tahrir, der har et andet indhold end bandernes, men rekrutteringslogikken er den samme.

Randers mod nedskæ

AF SVEND VESTERGAARD JENSEN

Den 8. februar var der landsdækkende aktionsdag mod sociale nedskæringer. I Randers begravede man velfærden i Randers med taler og sørgemarch gennem byen. Ugen efter dannede en lang række foreninger, borgergrupper og enkeltpersoner et aktivistnetværk for alle, der vil være med til at bekæmpe nedskæringerne.

Her er aktivister fra »Randers Mod Nedskæringer« samlet på Randers Bro. Fra maj er planen at samles på broen hver fredag kl. 15.

En af initiativtagerne er Lise Baastrup, pensioneret socialrådgiver og aktivist. Om baggrunden for initiativet siger hun til Socialistisk Information):

»Der kom ca. 30 personer til opstartsmødet. Der var folk fra Skt. Mortens Kirkes socialstøttegruppe, rådgivergrupper hos de to borgerlister i byrådet, enkeltpersoner, som er ramt af nedskæringer,

Facebookgrupperne Syge i Randers, Foreningen Udsatte i Randers, Aktivitetsgruppen Velfærd i Randers og landsforeningen Lediges Vilkår. Vi blev enige om at danne en slags paraplyorganisering, som skal oplyse om konsekvenserne af og bekæmpe nedskæringerne. Vi orienterer og hjælper hinanden med events, demoer og andet, samtidig med at vi respekterer de enkelte gruppers selvstændighed.«

ringer

Reformerne på arbejdsmarkedet, overfor arbejdsløse og unge, bliver vedtaget i Folketinget. Men det er i kommunerne, at folk mærker følgerne af regeringens reformer. Rækkefølgen på disse gennemførte reformer synes ikke at være tilfældig.

Regeringen kalder det reformer, men det er i praksis nedskæringer, der rammer de grupper, der i forvejen har nok at slås med. De, der rammes, har ikke kræfter nok til at protestere. Og konsekvensen af reformerne er, at det skal blive så elendigt at falde igennem til en af de udsatte grupper, at folk i arbejde går med til lavere løn for at undgå arbejdsløshed. Reformerne på dette område betyder, at der er sparet milliarder af kroner, som erhvervsfirmaer skal have i skattelettelser.

Nu er det nok!

Randers mod Nedskæringer mener, at »nu er det nok«. Den nystartede gruppe holder et månedligt møde til fælles orientering og inspiration til nye tiltag.

»I Randers var 14 procent af de unge kontanthjælpsmodtagere 'uddannelsesparate' den 31. december sidste år. Dagen efter, da loven trådte i kraft, var det 70 procent. Unge, der skal på en uddannelsesyndelse, er nemlig noget billigere, end hvis de fortsætter på kontanthjælp. Nyårsnat skaber åbenbart mirakler – eller kassetænkning.« siger Lise Baastrup.

I nogle måneder har flere grupper og enkeltpersoner på Facebook været i gang med at protestere og beskrive følgerne af denne nedskæringspolitik. Der er dannet grupper ud fra, hvordan man er ramt. To lister i byrådet, Velfærdslisten og Be-

boerlisten (fra Randers Lejerforening), har fremsat forslag – hver for sig og i fællesskab – om en anden måde at takle kontanthjælpsreformen på.

Vikar- og medhjælperjob forsvinder

Rækken af reformer på området er mange. Først kom dagpengereformen, som den forrige regering gennemførte sammen med Dansk Folkeparti, og som den nye regering valgte at bekræfte. Derefter fulgte førtidspensionsreformen, så en flex-jobreform og en sygedagpengereform. Og det seneste – gældende fra 1. januar 2014 – kontanthjælpsreformen. Sidstnævnte er temmelig alvorlig for kontanthjælpsmodtagere under 30 år, der fra begyndelsen af året har fået halveret hjælpen, og for samboende, der har mistet kontanthjælpen.

I disse reformer er tiltag som løntilskud, virksomhedspraktik, jobrotation og nyttejob inkluderet. Om disse siger Lise Baastrup:

»De er tiltag, der skal hjælpe de udsatte ind på arbejdsmarkedet igen. De er også meget forskellige. I enkelte tilfælde af jobrotation og løntilskud kan man være heldig at modtage overenskomstmæssig løn og arbejde på lige vilkår med sine kollegaer. Men i langt de fleste arbejder man for den ydelse, man modtager, hvilket svarer til en timeløn på mellem 35 kr. til unge under 30 år og 65 kr. i timen til kontanthjælpsmodtagere. Det er timelønninger, der trykker lønningerne, så det er synligt«.

Hun peger på, at jobs med rengøring, medhjælper- og vikararbejde i daginstitutioner nærmest er forsvundet, fordi disse

funktioner nu varetages af folk i løntilskud. I dagligvarebutikker er lagermedarbejderne forsvundet, fordi man her gerne vil tage et socialt ansvar og »ansætte« nogle i gratis virksomhedspraktik.

»Det må med andre ord stå soleklart, at hvis man skal lave et nyttigt arbejde for sine ydelser, må man først gøre de folk arbejdsløse, der før lavede dette nyttige arbejde«.

Alle er arbejdskraft

For Lise Baastrup er det tydeligt, at der er en rød tråd i den herskende tendens:

»Alle skal helst stå til rådighed som arbejdskraft – med eller uden arbejde. Alle reduceres til arbejdskraft, og arbejdskraft er en vare, en ting, der kan og skal måles og vejes. Alle økonomiske modeller peger derhen, og vi ser samme logik i den nye rapport fra produktivitetskommissionen, som regeringen nedsatte«.

»Resterhvervsevnen skal også findes, hvis den ikke umiddelbart fremtræder som almindelig arbejdskraft. Er der stadig noget at hente? Eller kan den sociale nedtur begynde? Mennesket er andet end bare en arbejdskraft, men det ses der ikke på. Reformerne udgør til sammen en proces hen imod en situation, hvor alle helst skal være en arbejdskraft, så også de, der er i arbejde, presses på såvel løn som arbejdsforhold. Situationen bør føre til aktiviteter og mobilisering. Jeg er sikker på, at der er mange andre steder end Randers, hvor folk ønsker at gøre noget ved det,« slutter Lise Baastrup.

600.000 private ansatte får ny overenskomst

AF JONATHAN SIMMEL OG MAD S WILMANN

Artiklen på de følgende sider er skrevet før urafstemningen blandt medlemmerne. Som ventet blev forligsmandens mæglingforslag vedtaget. 77,3 procent stemte ja til de nye 3-årige overenskomster. Kun to forbund stemte nej: Blik & Rør Forbundet og Malerforbundet. Stemmeprocenten var 37,7 procent, den højeste siden 2000.

I det følgende vil vi behandle de områder der skal forhandles overenskomst for i år. Det drejer sig om henholdsvis LO-området og FTF-området. For disse hver især vil vi:

- kort skitsere den videre proces frem mod afstemningen
- give nogle kommentarer til de store punkter i forligene og/eller de forhandlinger, der fortsat pågår,
- komme med en generel vurdering af situationen og de udmeldinger, der er kommet
- vurdere, hvad opgaven er fremadrettet.

LO-området

Efter første større fællesmøde i forligsinstitutionen mellem DA og LO, står det nu klart, at alle større områder er kommet i hus, og det derfor ikke tegner til en konflikt på LO's område, i første omgang.

Der er dog stadigvæk nogle enkelte mindre områder, som mangler at opnå forlig, disse vil forsøgt forhandlet på plads i løbet af uge 10 (den 3 til 10. marts), herefter vil forligsmanden overtage styringen med de områder, som ikke har opnået forlig i uge 11, så en samlet mæglingsskitse kan sendes til afstemning i uge 12.

Indtil videre har kun to »større-små-områder« givet udtryk for, at det virker svært at opnå forlig.

NNF:

Inden for slagteribranchen står man i den situation, at arbejdsgiverne hos Danish Crown for at indgå forlig i høj grad ønsker, at slagteriarbejderne skal acceptere lønnedgang (dvs. ringere vilkår end den ellers magre ramme fra industriforliget)

Blik og Rør:

Blikkenslagerne har fra tidligere tider en paragraf i deres overenskomst, som er et værn mod social dumping, i form af tredjepartsforpligtelser. Dette har arbejdsgiverne, ligesom tidligere år, ønsket fjernet, for at komme ned på niveau med resten af byggeriet. Så længe Blik og Rør blokerer for denne forringelse, nægter arbejdsgiverorganisationen (Tekniq) at acceptere forhøjelser af priserne indenfor akkordsystemet.

Dette er næsten identisk med situationen, som Blik og Rør stod i sidste år, som også endte i forligsen, hvorefter de fik påtvunget et mæglingforslag, som de også stemte nej til, men grundet sammenkæd-

ning med andre overenskomster alligevel fik påtvunget som overenskomst.

Så alt i alt tegner der sig et yderst klart billede af den samlede mæglingsskitse inden for LO-området, med enkelte områder, som kan ende med at få påduttet et samlet forlig.

Alle de bærende områder er faldet på plads, og det er derfor svært at forestille sig, at der vil opstå en konflikt, før det hele er sendt til afstemning.

Fokus må derfor være, selvfølgelig at støtte op om NNF og Blik og Rørs forsvarskamp, så de ikke accepterer yderligere forringelser, men ellers skal der ruses til en generel nej-kampagne på hele det private område, hvor man i et bredt fælles initiativ vil slå mod den samlede mæglingsskitse og den overordnede lave ramme for alle overenskomsterne.

Social dumping

Kigger man på det altoverskyggende store stridspunkt omkring forligene (set med mediernes øjne), har det været social dumping i bred forstand, især i forhold til byggeriet. Blandt de forlig, som er faldet på plads, har bestemmelserne mod social dumping, været opdelt i tre faser:

Blikkenslagerne har ønsket at bevare en paragraf mod social dumping. Den ønsker arbejdsgiverne fjernet og afviser derfor at give indrømmelser med hensyn til akkordpriserne.

Industrien og vikarer:

Det første »gennembrud« omkring social dumping var indenfor industriområdet, hvor CO-Industri landede en aftale, som i en enkelt udgave, handler om at tillidsrepræsentanterne fremover får aktindsigt i de oplysninger der er udleveret fra en virksomheds side i forhold til ansættelse af en vikar. Selvom det har været udlagt som en større sejr, må sandheden være, som Metals formand også har sagt i snævre kredse, at der intet nyt er i dette. Forskellen ligger i, at man fremover letter det administrative arbejde i at få disse oplysninger.

Transport og vikarer:

Foruden industriens bestemmelser lykkes det transporten at udvide bestemmelserne med også fremover at kunne få direkte indsigt i, hvilke vikarbureauer virksomhederne har lavet aftaler med. Igen blev det udlagt som en sejr, men endnu engang må det konstateres, at også disse oplysninger tidligere var tilgængelige, blot ved lidt mere administrativt arbejde.

Byggeriet og social dumping:

Byggeriet endte et forlig med en helt anden udgave i forhold til social dumping.

Her var hovedkravet ultimativt indførelsen af kædeansvar.

Sådan endte det som bekendt ikke, men i stedet kom et protokollat med, overordnet set, tre hovedpunkter:

1. Mulighed for bodspålæg af virksomheder, som aflønner væsentligt under gennemsnit i forhold til sammenlignelige virksomheder (branche, geografi mm.)
2. Mulighed for bodspålæg af hovedentreprenører, som udliciterer til vilkår, hvor arbejdet umuligt kan gennemføres inden for overenskomstmæssige vilkår.
3. Mere gennemsigtige lønsedler – for at bekæmpe snyd

Det kan igen diskuteres, hvor stort et fremskridt punkt 2 er, eftersom der tidligere har været faldet en fagretslig afgørelse i en sådan sag, dog inden for en anden branche, og derfor kunne det påstås, at dette ikke er noget nyt tiltag. Men både punkt 1 og 3 er klare forbedringer, selv om ingen af dem er i nærheden af at kunne udfylde pladsen for et reelt kædeansvar.

SÅDAN STEMTE DE

Her er stemmefordelingen blandt de ansatte under LO-forbundene.

3F (Fagligt Fælles Forbund)

- 34,9 procent har stemt
- 68,7 procent har stemt ja

HK

- 35,8 procent har stemt
- 91,4 procent har stemt ja

Metal

- 43,7 procent har stemt
- 90,6 procent har stemt ja

Elforbundet

- 30,5 procent har stemt
- 84 procent har stemt ja

Fødevareforbundet NNF

- 64 procent har stemt
- 84,6 procent har stemt ja

Serviceforbundet

- 32,5 procent har stemt
- 92,7 procent har stemt ja

Malerforbundet

- 52,2 procent har stemt
- 16,6 procent har stemt ja

Blik og Rør

- 45,1 procent har stemt
- 8,4 procent har stemt ja

TL

- 33,1 procent har stemt
- 89,6 procent har stemt ja

FOA

- 18 procent har stemt
- 86 procent har stemt ja

Jernbaneforbundet

- 47,3 procent har stemt
- 71,2 procent har stemt ja

Kilde: Hovedorganisationen LO

Rammen og kampen videre

På trods af at forligene overordnet set ikke indeholder større forringelser, og faktisk indeholder forbedringer på flere områder, må man dog sætte kraftigt spørgsmålstegn ved hele den økonomiske ramme for forligene.

Forligene indeholder så små lønstigninger, at reallønnen ikke nødvendigvis er sikret, og de fejler dermed også i forhold til at medvirke til omfordeling.

At man kunne og burde have kæmpet for væsentligt bedre overenskomster, står lysende klart, især i en tid hvor opsvinget er på vej, og man forpligter sig i tre hele år, før man kan genforhandle.

Derfor må vi, inden vi bliver lullet for meget ind i historiefortællingen om de små sejre – hvortil man kunne argumentere for at de »retsmæssige« forbedringer, i forhold til f.eks. social dumping, dybest set er langt under »den politiske inflation«, eftersom det er vores eneste retfærdige krav de kommende tre år. Vi må derfor huske på, at hele den samlede ramme, hvor satserne stiger langt under to procent om året, er helt uholdbart i en tid, hvor lønmodtagerne har holdt tilbage gennem de sidste fire år, mens de har set virksomhederne og direktørerne rage til sig. Dette er også stemningen på mange lokale arbejdspladser og den gnist skal vi nu kæmpe for at få udbredt igen. I stedet for at fokusere på evt. små sejre og pres på de sidste overenskomster må alle sejl sættes til for at sikre den størst mulige nej-kampagne.

Det mest katastrofale udkomme af forhandlingerne indtil videre har ikke været den lave ramme, men nok nærmere den manglende protest i fagbevægelsens baglande.

Her må alle gode kræfter sætte ind, sprede historien om at lønstigningerne

er for lave og rejse kravet om nej til den generelle ramme.

FTF-området

På FTF-området er det i finanssektoren, at der skal landes overenskomstaftaler pr. 1. april, for henholdsvis de ansatte i forsikringsbranchen og i banksektoren (normallønsområde).

Her er udviklingen i forhandlingerne langt fra »by the book« og selvom intet er sikkert, og et forlig bestemt stadig er sandsynligt, er det ikke utænkeligt at man for første gang nogensinde i banksektoren og muligvis også i forsikringsbranchen ender med en strejke.

Det store stridspunkt er lønnen, der er kardinalpunktet for begge de to fagforbund og for arbejdsgiverforeningen, der forhandler med dem. Der er satset hårdt fra forbundenes side på lønstigninger og lønkravet har fyldt forholdsmeæssigt meget i forhandlingerne. Social dumping fremstår ikke som en trussel i finanssektoren og behovet for uddannelse og efteruddannelse har heller ikke vist sig at have påtrængende betydning for medlemmerne. De øvrige sociale rettigheder i overenskomsterne lader heller ikke til at være truet umiddelbart.

De to fagforbund, Finansforbundet (banksektoren) og DFL (forsikringssektoren) har holdt en del møder med Finanssektorens Arbejdsgiverforening (FA) de seneste måneder. Forhandlingerne ml. FA og DFL er dog nu sparket til hjørne efter at Finansforbundet efter forhandlingsmøde den 18. februar med FA valgte at sende første konfliktvarsel. Finansforbundet krævede mere i løn og man mente ikke at det tilbud, der lå, tilsvarede resultaterne fra industrien, med henvisning til aftalen

mellem DI og CO-I. DFL har af forhandlingsmæssige årsager valgt at afvente udviklingen i forhandlingerne mellem FA og Finansforbundet.

I Finansforbundet var der fuld opbakning til denne linje fra baglandet. Det stod klart efter et møde i repræsentantskabet den 25. februar, hvor forhandlingsgruppen også fik mandat til evt. at afgive 2. konfliktvarsel.

I disse dage er der forhandlinger i forligsinstitutionen, hvor der vil blive søgt at lave en mæglingsskitse. Resultatet af denne vil være afgørende for, om det ender med strejke eller ej. Om Finansforbundet/FTF og FA – og til syvende og sidst medlemmerne – kan acceptere en mæglingsskitse vil afhænge primært af det lønniveau, der bliver lagt op til. Skulle det ende i en strejke, kunne man forestille sig et meget hurtigt regeringsindgreb, da en lammelse af bankerne – og evt. forsikringsselskaberne – ikke er en situation, regeringen ønsker.

Hovedopgaverne i den nuværende situation

Udmeldingen fra Finansforbundet om, at man ikke ville acceptere en lønstigning, der var lavere end industriens var for så vidt god, men langt fra tilstrækkelig. Resultaterne på industriens område er, som tidligere redegjort for, magre og det er usikkert om der er tale om reallønssikring eller ej, da det vil afhænge af om inflationen holder sig tilstrækkelig lav.

Udmeldingen er sandsynligvis en realitetsvurdering af, at en mæglingsskitse eller et evt. regeringsindgreb kommer til at lægge sig op ad industriens lønstigninger. Men ambitionen bør være højere på medlemmernes vegne.

De bankansatte i Finansforbundet er dem, der har været tættest på en strejke.

At resultatet muligvis ender med mindre, end man kræver, er, hvad det er. Men enhver god forhandler ved også, at man ikke skal sætte kravene efter, hvad man vurderer, man får, men efter hvad man vil have, og hvad man vil kæmpe for.

Et troværdigt krav og en fornuftig strategi ville derfor være at melde et bastant lønkrav ud og mobilisere medlemmerne til kamp for dette. Hvad der herefter sker må man reagere på løbende. Og hverken Finansforbundet eller DFL ville tabe på at kritisere en mæglingsskitse eller et evt. regeringsindgreb. Tværtimod ville man fremstå troværdige blandt medlemmerne og som et forbund, der tog kampene alvorligt på medlemmernes vegne.

Selvom virksomhederne altid har en interesse i at holde lønomkostningerne nede og udbytte de ansatte, vil de ikke gå konkurs eller få problemer med økonomien i morgen eller de næste par år, hvis lønstigninger på 3,4 eller 5 procent blev realiserede. Når man kigger på bankernes og forsikringsselskabernes økonomi står det fuldstændigt klart. Dette er et vigtigt og stærkt kort for Finansforbundet og DFL, når de skal tilbagevise truslerne om at an-

satte vil blive fyret og arbejdspladserne vil rykke til udlandet i løbet af de næste par år, hvis fagforeningernes lønkrav kommer igennem. Det er der ingen basis for at tro på, og det er en hovedopgave at fortælle medlemmerne det, så de ikke lader sig true til at stemme ja på et falsk grundlag. Især på bank- og forsikringsområdet, mere end i industrien, er dette en falsk trussel i den nuværende situation.

Hvordan situationen (og udfordringerne) er om nogle år, må vurderes til den tid, selvom det aldrig bliver en fagforerings opgave at forhandle folk ned i løn, uanset hvordan økonomien i øvrigt ser ud.

Derfor er parolen »der er råd«, som man hører fra dele af fagbevægelsen og fra Enhedslisten, skudt en smule ved siden af som politisk statement betragtet. For der er »altid« råd, så længe samfundet er et klassesamfund, kunne lønnen altid være bedre. Og vi skulle naturligvis ikke slække på kravet, hvis virksomhedernes økonomi var dårligere. Den form for »ansvarlig« tankegang er at forveksle sine interesser med arbejdsgiverens. I sin paroleform giver budskabet i hvert fald anledning til misforståelser. Det ville være

stærkere, hvis parolen gik på den massive udbytning, der finder sted – en langt mere offensiv tilgang.

Isoleret til det faktuelle – er det dog rigtigt, at virksomhederne på et generelt niveau høster fede overskud og fakta-delen omkring virksomhedernes økonomiske tilstand er vigtig og god at have på plads her i den taktiske fase af forhandlingerne. Især hvis der dannes myter om andet med det formål at narre eller true lønmodtagerne til at stemme nej og droppe deres krav af frygt for at miste arbejdet.

Bliver der i det kommende år et reelt pres for udflytning af arbejdspladserne må man overveje, hvilke metoder, der kan forhindre det, som ikke omfatter lønnedgang. Men det er ikke tilfældet nu.

Derfor skal der fra forbundenes side fuld skrue på lønkravene, der skal have et hak op. Der skal skrues op for informationen og dialogen med tillidsmændene og medlemmerne, og der skal rustes til evt. konflikt via medlemsmøder og konkrete aktiviteter, for mere i løn.

Ét gennemgående træk

Efter en gennemgang af LO-området og FTF-området står det klart, at der på spørgsmålet om løn er ét gennemgående træk for fagbevægelsens ageren under OK14. Fagforbundene (med få undtagelser) har sat sig i en defensiv position, hvor det handler om at forsvare det, man har, ud fra en vurdering af at man ikke kunne vinde andet end en tømt strejkekasse, ved at kræve markante lønstigninger.

Det kan godt være, at denne vurdering er rigtig; at en regering ville sætte benhårdt ind. Men hvis styrkeforholdene skal ændres på den længere bane, er det ikke en holdbar strategi at kaste håndklædet i ringen på forhånd. Kampen må tages op.

Resolution

FJERDE INTERNATIONALES INTERNATIONALE KOMITÉ

Denne resolution til støtte og solidaritet med det syriske folks opstand blev vedtaget med overvældende flertal på mødet i Fjerde Internationales Internationale Komite den 25. februar 2014.

Den igangværende opstand mod Assads diktatur, der begyndte i marts 2011, er en bevægelse for demokratiske, sociale og økonomiske rettigheder på linje med dem, der brød ud i Tunesien og Egypten i slutningen af 2010 og begyndelsen af 2011. Det er en del af det »arabiske oprør«.

Opstanden i Syrien er en revolutionær proces for politisk forandring, demokrati, social retfærdighed og imod religiøs sektarisme. Denne politiske revolution har uden tvivl en masse-basis, som det blev demonstreret af det faktum, at Assad-regimet, efter næsten tre år, ikke har været i stand til at bekæmpe oppositionen militært eller politisk. Der er områder af landet, der er befriet fra regimets kontrol.

Regimets undertrykkelse af denne opstand har været forfærdende. Efter næsten tre år er der 130.000 døde, 4,5 millioner internt fordrevne og mere end 3 millioner flygtninge ud af en befolkning på 24 millioner.

Den sociale og økonomiske baggrund svarer til andre lande i regionen: Efter 40 år med Assadfamilien ved magten er der massiv arbejdsløshed, fattigdom og korruption. Der skete omfattende nationaliseringer i 1960'erne, men siden 1990'erne er der sket økonomiske liberaliseringer og privatiseringer. Det har ført

til en dramatisk ulighed i velstand og til forarmelse af befolkningen. Ved begyndelsen af opstanden var vækst og udvikling stagneret, inflationen var røget op over 100 procent om året, og arbejdsløsheden var sandsynligvis 30 procent. Halvdelen af de arbejdsløse er uddannede og faglærte unge under 24 år med forhåbninger om et bedre liv.

Det undertrykkende regime i Syrien har hersket siden 1970, da Hafiz al-Assad overtog magten ved et kup. På trods af deres påståede sekularisme, har det syriske regime udviklet et sektarisk og familiebaseret klientregime for at konsolidere sit herredømme.

Siden 1970'erne har regimet opmuntret en konservativ udgave af islam for at knytte den til sin egen legitimitet ved at give store bidrag til islamiske skoler og propagandere for islam i medierne. I 1973 indførte Hafiz al-Assad, efter protester fra nogle sunni-religiøse spidser en tilføjelse til en ny forfatning, der erklærede at »præsidentens religion er islam«. Denne paragraf har man fastholdt i den »nye« forfatning, som det nye regime har vedtaget i marts 2012, og som tilføjer en ny paragraf: »Islamisk retsopfattelse er grundlaget for al lovgivning«.

Den Syriske opstand har uden tvivl en massebasis, som her hvor det syriske flag luftes i Aleppo.

Bachar Al Assad viderefører denne politik med tættere samarbejde med religiøse sammenslutninger og en forstærket neoliberal politik. Disse tiltag bliver fulgt op med censur og understøttelse af religiøs litteratur og islamisering af de højere uddannelser.

Regimet har gennemtvunget et brutalt greb om alewitternes samfund, og det har drevet mange af de mest forarmede unge ind i militæret. Det har forsøgt at fjerne anderledes opfattelser inden for det alewittiske samfund, og at ændre dette til en politisk sekt, knyttet til sin egen klan. Det havde man ikke held til.

Alewit-samfundet har ikke nydt godt af nogen særlig økonomisk politik, der skulle favorisere dem. Bjergområdet Alawiyin [langs kysten nord for Libanon, traditionelt hjemsted for alewit-samfundet, red] er den næstmest forarmede region efter den nordøstlige, der især er befolket af det

om Syrien

kurdiske folk. Regionen og alewit-samfundet har lidt lige så meget som andre i landet under den økonomiske liberalisering, fjernelse af subsidier og den høje inflation.

Det syriske regime gør bevidst og forsætligt brug af sektarisme, især når det håndplukker folk til det undertrykkende apparat prætorianergarden omkring Assad.

Den imperialistiske besættelse af Irak og rivaliseringen mellem Saudiarabien og Iran har også bidraget til udviklingen af religiøs fundamentalisme i regionen. Det har det også, at det ikke er lykkedes for den internationale anti-krigsbevægelse at støtte revolutionen i Syrien.

På trods af, at det smykker sig af at være »socialistisk« nationalisme og aliancefrit, har Assad-regimet været en nyttig allieret for imperialismen. Det har fastholdt en fredelig sameksistens med Israel, undertrykt palæstinenserne (det gik ind i Libanon i 1976 for at hjælpe med

og statens infrastruktur. USA har lært af katastrofen i Irak, hvor resultatet blev, at på trods af en militær sejr, var USA og Storbritannien ikke i stand til at nå deres politiske mål.

Imperialisterne ønsker nu en »yemenitisk« løsning, hvor regimets frontfigur træder tilbage, men selve regimet fortsætter. Det vil sige, at de forsøger at tvinge oppositionen til at acceptere en form for magtdeling med det syriske Baath-parti. Den største frygt for imperialisterne er en sejr for den folkelige opstand mod Assad, som kunne genrejse den arabiske opstand, der er kørt fast i Egypten, Tunesien og andre steder. Det ses af deres legitimering af Assad regimet gennem den russisk formidlede aftale om fjernelse og ødelæggelse af kemiske våben, der også undergraver oprøret, samtidig med at man ignorerer brugen af andre lige så ødelæggende våben. De igangværende

til at knuse PLO). I 1990 deltog de i den USA-ledede Golfkrig mod Saddam Hussein og har tilladt, at deres fængsler blev brugt af USA til tortur, som en del af krigen mod terror.

Imperialisterne er parate til at se Assad forsvinde som resultat af oprøret, men de er desperate for at fastholde regimets

fredsforhandlinger er også et forsøg på at splitte oppositionen, og tvinge den Frie Syriske Hær/det Syriske Nationalråd til at dele magten med Assad-regimet for at bekæmpe »terrorismen«.

Rusland er sammen med Iran Assads vigtigste støtte og leverandør af alle de våben, det er nødvendigt for at påføre oppositionen et nederlag. Ruslands eneste flådebase uden for det tidligere Sovjetunionen ligger i Syrien, og de har brug for allierede i regionen, der kan hjælpe med deres geo-strategiske interesser. Befolkningen i Syrien bør have frihed til selv at vælge sin egen fremtid, uafhængigt af al fremmed indblanding, ikke kun fra USA og Storbritannien, men også fra den russiske imperialismen.

Den politiske karakter af de kræfter, der gør modstand mod regimet, er ekstremt forskellig og modstridende. Der er et lille, men markant venstreorienteret, progressivt og demokratisk element, der er organiseret især inden for de lokale koordinationskomiteer. Dette element oplever en beskeden vækst.

De islamiske kræfter, der bliver støttet af forskellige eksterne kræfter (især Qatar og det saudiske kongedømme) ligger i indbyrdes krig – militært såvel som politisk. Et af de mest positive elementer de seneste måneder, har været modstanden fra store dele af befolkningen imod disse islamiske kræfter.

Kvinder har været en markant del af opstanden, også i forreste linje mod de fundamentalistiske kræfter, der forsøger at begrænse kvindernes rettigheder mere, end de er i forvejen.

Men de fundamentalistiske kræfter er

Kvinder har været en markant del af opstanden. Kvindelige kurdiske aktivister fejrer befrielsen af byen Derik, november 2012

meget stærkere nu, end de var ved krigens begyndelse. De har fået penge og forsyninger fra Golf-staterne, og det har givet dem en stigende militær fordel, og de er derfor i stand til at tiltrække frivillige. På trods af USA's hykleriske påstand om, at de støtter oppositionen, har de forhindret leverancer til det Syriske Nationalråd af de våben, de havde bedt om til at forsvare sig mod Assads hær.

Konflikten i Syrien stiller imperialismen over for et dilemma. Krigen mod terror har været den ideologiske lim, de har brugt til at vinde »hjerter og sjæl« i deres interventioner i Irak og Afghanistan, og for at påtvinge vestligt godkendte demokratier, som erstatning for illoyale lokale tyranner. Dette dilemma bestyrker imperialismens ønske om at få en »yemenitisk« løsning på konflikten. Imperialisterne ønsker ikke, at konflikten breder sig ud over en bestemt ramme. En sejr for oppositionen og Assad-regimets fald ville være endnu et slag mod imperialismen og give håb for millioner af mennesker, om at den revolutionære proces i det arabiske oprør ikke er forbi.

Mens de foregiver at være forfærdede over Assads forbrydelser, begrænser imperialisterne aktivt direkte humanitær hjælp og militær støtte til det syriske folks opstand.

Der skal ikke ties om Assad-regimets forbrydelser, og vi kan ikke være neutrale i konflikten. Vi bliver nødt til argumentere kraftigt mod dem på venstrefløj, der har

adopteret denne »lejrtenkning« i forhold til Assad-regimet. For revolutionære marxister er valget klart: Solidaritet med det syriske folk i kampen for demokrati, social retfærdighed og imod religiøs sektarisme frem til Assad-regimets fald.

Som revolutionære marxister står vi for:

1. Ned med Assad. Solidaritet med oprøret, og især med alle progressive demokratiske sekulære kræfter.
2. Støt det syriske folks ret til at kæmpe for deres demokratiske rettigheder og for social og økonomisk retfærdighed. Solidaritet med Syriens kvinder, der kæmper for deres rettigheder.
3. Modstand mod enhver direkte militær intervention, uanset om det er fra de vestlige imperialistiske lande, Rusland, regionale magter eller Hezbollah.
4. Støt det syriske folks ret til selv at bestemme deres lands fremtid uden nogen fremmed indblanding.
5. Støt det syriske folks ret til at gribe til våben for at forsvare sig mod Assad, og til at skaffe dem derfra, hvor de vil.
6. For politiske og kulturelle rettigheder for det kurdiske folk.
7. For et øjeblikkeligt massivt humanitært hjælpeprogram til flygtningene.

8. Åbn grænserne i Europa for at give beskyttelse og støtte til flygtninge, uanset hvor de ønsker at slå sig ned.
9. Forsvar de demokratiske rettigheder i Europa, og gå imod ethvert

angreb på borgerrettigheder der undskyldes med »krig mod terror«. Ingen kriminalisering af dem, der kæmper mod Assad.

10. Fordømmelse af alle vilkårlige angreb på civile og for en retssag mod alle dem, der er involveret i krigsforbrydelser.

Vi vil stræbe efter at skabe solidaritetskampagner for dem, der går imod Assad og kæmper for demokrati. Hvad grundlaget for sådanne kampagner skal være, er en taktisk afgørelse. Det afhænger af lokale forhold og de politiske kræfter, der deltager. Vi vil arbejde på at få brede bevægelser som fagforeninger, fredsbevægelsen og anti-krigsgrupper til at støtte disse kampagner.

25. februar 2014.

Udtalelsen er bragt i Fjerde Internationales webmagasin International Viewpoint. Oversat fra engelsk af Martin Mørch

Internationale Noter

Sverige:

Aftale om kædeansvar

Fra årsskiftet kommer der til at gælde et kædeansvar ('hovedentreprenøransvar') på det svenske byggearbejdsmarked. Det siger formanden for de svenske bygningsarbejdere Johan Lindholm i en pressemeddelelse.

Aftalen kom i hus aftenen før at en større strejke gik i gang, på flere prominente svenske byggepladser (f.eks. Facebook nye serverhal i Luleå).

Strejken handlede alene om at der skulle indføres et hovedentreprenøransvar på de svenske byggepladser. 1. April skulle de første 1400 bygningsarbejdere have startet strejken og berørt ca. 40 byggepladser, 8 April skulle yderligere nogle hundrede have tiltrådt og 15. April skulle 3.000 bygningsarbejdere fordelt på 65 byggepladser have været i aktion, og derudover nogle tusinder ville have været direkte berørt. Hvilket den Svenske arbejdsgiverorganisation vurderede til ville koste de Svenske arbejdsgivere rundt regnet 200 millioner om dagen, i tabt fortjeneste mm.

Det var med det udgangspunkt at den Svenske arbejdsgiverorganisation, aften før – Mandag d. 31. Marts valgte at indgå en aftale om kædeansvar.

Spanien:

Ny venstrefløjsbevægelse dannet

I begyndelsen af året lancerede den venstreorienterede profil Pablo Iglesias Turrión, sammen med andre kendte figurer fra Spaniens radikale venstrefløj og de sociale bevægelser, den nye organisation Podemos (Vi Kan).

Izquierda Anticapitalista (Antikapitali-

stisk Venstre), hvor Fjerde Internationalens spanske sektion arbejder, var med til at grundlægge bevægelsen.

Den politiske retning er tydeligt socialistisk, med krav om nationalisering af bankerne og energiselskaberne, forsvar for arbejdere, kvinders og indvandreres rettigheder osv. Man forsvarer også folks ret til selvbestemmelse. Programmet skal udvikles gennem diskussioner på nettet og gennem "Podemos-kredse", som skal udgøre organisationens lokale afdelinger. Der er allerede dannet 200 af disse lokale komiteer, der holder deres første landsdækkende møde den 12. april.

Podemos opstiller til EU-Parlamentsvalget den 25. maj og har netop afsluttet en åben online-opstilling af kandidater. Pablo Iglesias Turrión, bliver spidskandidat for listen, som ifølge meningsmålinger har chance for at vinde et af de 54 mandater, der kæmpes om i Spanien.

Læs mere på:

www.socialistiskinformation.dk eller på Podemos hjemmeside: www.podemos.info/es/

Rusland:

50.000 i anti-krigsdemonstration

Den 15. marts deltog omkring 50 000 i en »March for Fred« i Moskvas centrum. Det var den største mobilisering i en længere periode på mindst et år. Demoen var arrangeret af den liberale opposition blandt andet Alexei Navalny's Fremskridtsparti. En masse unge og midaldrende mennesker med ukrainske og russiske flag og fred plakater marcherede gennem Moskvas gader i 3 timer. Der var talere bl.a. fra det ukrainske Maidan og Pussy Riot.

Også den yderste venstrefløj var synligt tilstede: Den Russiske Socialistiske Bevægelse, anarkister og LGBT-aktivister.

Samtidig havde højreekstremistiske

Lørdag den 15 marts fyldtes gaderne i Moskva og andre russiske storbyer af anti-krigsdemonstranter

og ortodokse fundamentalistiske grupper indkaldt til to demonstrationer for et »russisk Krim«. De havde samlet i alt 5000 deltagere.

Der var samtidig anti-krigsdemonstrationer i Skt. Petersborg, Jekaterinburg, Nisjnij Novgorod og andre byer.

Se www.internationalwievpoint.org

Taiwan:

Studenter besætter parlamentet

Den 18. marts indledte en gruppe på flere2bygningen.

De unge protesterer mod den handelsaftale med Kina, som KMT-regeringen vil gennemføre. Aftalen skulle sikre lettere adgang for udenlandsk kapital, men vil ifølge de demonstrerende betyde sociale forringelser. De mener at aftalen især gavner storkapitalen og vil forringe muligheden for de mange små lokale virksomheder.

Regeringen kritiseres dels for et meget udemokratisk forløb omkring beslutningen og at den ligger under for WTO og andre internationale organisationers krav om deregulering af økonomien.

Læs mere på:

www.internationalwievpoint.org

Jagten på en ny uafhængig

Amerikanernes utilfredshed med den nuværende politiske tilstand har vist sig på mange måder de seneste år, især inden for de to store partier. På højrefløjen har vi haft Tea Partybevægelsen, der er blevet en markant kraft inden for det Republikanske Parti. På venstrefløjen fandt den mest slående udvikling sted ved valget til borgmesterposten i New York med jordskredsejren til demokraten Bill de Blasio (med 73,3 procent mod 24,3 til modkandidaten).

AF DAN LA BOTZ

Man var blevet trætte af den republikanske milliardær Michael B. Bloomberg (den syvende rigeste mand i USA, den 13. rigeste i verden) – en borgmester, der havde sørget for de rigeste på bekostning af de fattige. Newyorkerne stemte i november på de Blasio, der kørte kampagne på et grundlag, der gik imod den stigende økonomiske ulighed i byen. Fra at være tidligere aktivist, der havde været i Nicaragua som støtte for den sandinistiske revolution i 1980'erne, havde de Blasio udviklet sig til en mainstream Clinton-demokrat. Men på et populistisk program vandt han opbakning fra byens multietniske arbejderklasse.

På samme tid, og måske vigtigere i det lange løb, er amerikanerne vidne til nye former for politiske kampagner og udtryk for, at man søger efter en uafhængig politiker. Kombinationen af den økonomiske krise i 2008, nedskæringerne fra både Demokraterne og Republikanerne, og den stadige racisme mod afro-amerikanere har fået forskellige grupper fra venstrefløjen, arbejderklassen og blandt sorte til at forkaste den eksisterende model med to partier og skabe nye politiske redskaber. Nogle af disse bestræbelser er mest lokale, andre er små i omfang, og næsten alle har en foreløbig karakter. Men de kan måske repræsentere en voksende tendens i et land, der siden 1920'erne har været domineret af to kapitalistiske partier i et samfund, hvor de svageste sjældent har haft deres egen politiske stemme.

Mange radikale og venstreorienterede tror stadig på, at progressive socialpolitiske bevægelser kan og skal opret-

tes inden for det Demokratiske Parti. I Jackson (Mississippi), en by på 175.000 indbyggere, med 59 procent hvide og 37 procent sorte, stillede Cokwe Lumumba op som borgmester i foråret 2013. Han er menneskerettighedsadvokat og mangeårig sort nationalist, tidligere leder af The Republic of New Africa. Hans valgkampagne byggede på Jackson People's Assembly, som igen er et projekt udsprunget af Malcolm X Græsrodsbevægelsen (se <http://mxgm.org/>).

Kampagnens »Jackson Plan« kræver deltagerdemokrati, en solidarisk økonomi, og en bæredygtig udvikling kombineret med en progressiv lokal organisering og politik. Lumumba vandt fem ud af syv pladser og slog sin nærmeste modstander med 3000 stemmer. Selv om hans kampagne aldrig nævnte ordet socialisme mente maoisterne, som støttede ham, at

hans politik var et skridt i den retning. Andre venstreorienterede kritiserede kampagnen for, at den ikke var et brud med det Demokratiske parti.

En af de mest interessante udviklinger er den mere uafhængige rolle, som fagforeningerne spiller. Historisk har AFL-CIO og andre fagforeninger næsten udelukkende støttet Demokraterne og kæmpet voldsomt imod ethvert forsøg fra fagforeningerne på at rykke til venstre, med argumentet om at individuelle kampagner ville splitte venstrefløjen og føre til republikanske sejre. Alligevel har lokale fagforeninger i nogle områder været villige til at trodse AFL-CIO og deres egne nationale forbund og støtte grønne, socialister og uafhængige arbejderkandidater.

I Syracuse (NewYork) er de offentlige funktionærers fagforening (Civil Service Employees Association) både tilknyttet

Demokraten Bill de Blasio vandt en jordskredssejr ved valget til borgmesterposten i New York

Menneskerettighedsadvokaten Cokwe Lumumba vandt borgmesterposten i Jackson (Mississippi) på krav om deltagerdemokrati, solidarisk økonomi og bæredygtig udvikling

politik

American Federation of State, County and Municipal Employees (AFSCME) og AFL-CIO. Denne fagforening udfordrede traditionerne og støttede Howie Hawkins, tidligere guvernørkandidat fra De Grønne, i byrådsvalget. Hawkins tabte til den siddende kandidat. Det mindede om det, der skete i Seattle, hvor det lykkedes Kshama Sawant, der var byråds-kandidat for Socialistisk Alternativ, at vinde støtte fra adskillige lokale fagforeninger: AFSCME, postarbejderne, lærerne og det Internationale Broderskab af Elektrikere. Sawant vandt en sejr, der kom som en overraskelse for både hendes modstandere og tilhængere.

I Lorain County (Ohio, lidt vest for Cleveland) besluttede den lokale faglige ledelse at stille deres egen kandidat op, efter at borgmesteren havde tilsidesat byrådets aftale om at bruge lokal arbejdskraft, som var fagligt organiseret og fra minoriteterne. »Det havde taget os tre år at forhandle denne historiske aftale hjem, og det tog dem tre dage at slå den ihjel,« sagde Joe Thayer fra kleinsmedenes fagforening. Stillet over for forræderiet fra det lokale Demokratiske Parti, besluttede fagforeningen at stille sin egen kandidat. »Det var et skridt, vi kun tog tøvende,« sagde AFL-CIO præsidenten fra Lorain County Harry Williamson »Da lederne fra partiet (det demokratiske) bare tog os for givet og forsøgte at se stort på arbejdende menneskers rettigheder her, var vi nødt til at stå fast.« Med støtte fra fagforeningerne, et center for immigrantarbejdere og en studentergruppe fra Oberlin College, vandt arbejderlisten 24 pladser i byrådet. »Det at stille op selvstændigt

Kshama Sawant, byråds-kandidat i Seattle for Socialistisk Alternativ vandt til mange overraskelse en stor sejr med støtte fra lokale fagforeninger.

havde ikke været vores førstevalg. Men forhåbentlig kan det hjælpe med til at få de demokratiske ledere til at komme til fornuft,« sagde maskinarbejder Art Thomas. »Hvis ikke, har vi vist dem, at vi kan arbejde sammen med vores venner og vælge vores egne folk.«

I USA hælder de fleste sociale bevægelser og fagforeningsaktive stadig til at støtte demokrater som de Blasio, eller at være tilbøjelige til at støtte venstrefløjskandidater som Lumumba, som stiller op for det Demokratiske Parti. Men det ser ud, som om tingene er ved at ændre sig, som resultat af de erfaringer, folk får med krisen, med nedskæringerne, og med Occupy-bevægelsen. Vi har set en fremvækst af et miljø af unge mennesker fra den yderste venstrefløj, multietniske, som forkaster ikke bare to-partisystemet, men også de store firmaers dominans over samfundet, forbrugerismen og miljøødelæggelser. Det nye venstre forkaster enten

politik i det hele taget, eller de hælder mod at støtte nye radikale politiske alternativer. Allervigtigst er, at nogle arbejdere i fagforeningerne nu mener, at når Demokraterne forråder dem, så bliver de nødt til selv at organisere deres egne politiske alternativer.

Dan La Botz er lærer, skribent og aktivist, og i øjeblikket involveret i Occupy Cincinnati. Han er også forfatter til adskillige bøger om mexikanske fagforeninger, politiske bevægelser og politik. Han redigerer Mexican Labor News and Analysis, en on-line udgivelse fra United Electrical Workers Union (UE) og the Authentic Labor Front (FAT) på <http://www.ueinternational.org/> Han er medlem af Solidaritets landsledelse Oversat fra International Viewpoint af Martin Mørch.

»Hvid tidevandsbølge« skyller privatiseringsplan i sundhedsvæsenet væk

AF DICK NICHOLS

Det er sjældent, at kampen mod udsalget af den offentlige sektor i Sydeuropa ender med en sejr. Så det bør nydes til fulde, når det sker, som det gjorde for nylig i Madrid.

Her blev den regionale regerings planer om at privatisere styringen af hospitaler og de offentlige sundhedscentre afløst.

Det store øjeblik i den 15 måneder lange kamp for at holde administrationen af seks hospitaler, fire specialiserede centre og 27 offentlige sundhedscentre i Madrid på offentlige hænder kom den 27. januar. Om eftermiddagen denne dag annoncerede en misfornøjet regional førstemand, Ignacio Gonzales, at privatiseringen var afløst.

Javier Fernandez-Laquetty, hans sundhedsminister og arkitekten bag planen, trådte tilbage.

Denne overgivelse fra regeringen under det Konservative Folkeparti (PP) kom kun

få timer, efter at Madriids Højesteret havde afsagt dom imod regeringen. Retten havde afvist regionalregeringens appel mod en kendelse, som suspenderede privatiseringen af sundhedssektorens styring, indtil en fyldestgørende undersøgelse af konsekvenserne kunne gennemføres.

I sin oprindelige kendelse havde retten accepteret argumenterne fra Socialdemokraterne (PSOE) i Madrid og Madriids Sammenslutning af Speciallæger (AFEM) om, at der ikke var blevet argumenteret godt nok for en privatisering.

Kendelsen accepterede, at hvis privatiseringen blev implementeret, kunne det meget vel sætte folks konstitutionelt garanterede ret til lige adgang til behandling i fare (og introducere »sundheds-

De ansatte på »Hospital de la Princesa« har stillet sig i spidsen for de omfattende kampe mod privatisering af Madriids hospitaler.

apartheid«, som AFEM udtrykte det).

Det eneste, som Madrid-regeringen har fået ud af sit stormløb mod den offentlige sundhedssektor, er et lukket hjerteinstitut, et hospital omdannet til mellemlang og langtidsbehandling og et privatiseret centralt hospitalsvaskeri.

I omegnen af 3500 jobs i systemet er blevet skåret væk, men det er et lille tab, sammenlignet med den job-massakre, som en succesfuld gennemførelse af Laquetty's plan ville have ført til.

Den hvide tidevandsbølge

Rettens afgørelse var den juridiske anerkendelse af en politisk sejr. I den store kamp om hjerterne og hjernerne hos Madriids indbyggere triumferede modstanderne af privatisering i en region, hvor PP har det absolutte flertal blandt vælgerne.

Denne sejr var frugten af en kampagne, der mobiliserede sundhedspersonalet, hospitalspatienter, fagforeninger, lokalgrupper, venstreorienterede partier, anti-privatiseringsplatforme og netværk fra 15M-bevægelsen (Indignados).

Kampagnen blev kendt som »den hvide tidevandsbølge« af sundhedsarbejdere og deres støtter, navngivet efter den »grønne tidevandsbølge«, som de ansatte i de offentlige uddannelsesinstitutioner tidligere havde ført imod nedskæringer i uddannelsessystemet. Den hvide bølge betød 15 måneders intense aktiviteter: strejker, sit-ins, demonstrationer, offentlige møder og seminarer, indsigelser, protester uden for private virksomheder, som var udset til at profitere af frasalgene og solidaritetsblokader udenfor retten.

Jesus Jaen, talsperson for sundhedsarbejderne og brugerplatformen, Patusalud beskrev kampagnens betydning den 28. januar i en artikel på websiden Publico: »Gennem enhed blandt sundhedsarbejdere, patienter og lokale beboere opbyggede vi et magtfuldt socialt flertal.«

»Det har været rørende at tage del i disse bølger, hvor de hvide kitler blandede sig med de ældre og ikke så få patienter, som kom i deres kørestole eller med deres iltflasker.«

»Her var folket i bredeste forstand, kraftfuldt og besluttet på at slå til det sidste.«

Den hvide tidevandsbølge blev først set i november 2012. Personale, patienter og lokalsamfundet ved Hospital de la Princesa påbegyndte en sit-in på ubestemt tid i protest mod forslaget om at omdanne det til et alderdomshjem.

Denne sit-in var også startskuddet til ideen om egentlige massemøder og generalstrejke i hele sundhedssystemet.

Efter de første gadeprotester mobiliserede den hvide tidevandsbølge i Madrid den tredje søndag i hver måned. Dens 15. march i træk fandt sted, kun en uge inden regeringen overgav sig.

Støtten fra lokalsamfundet

Allerede fra de første to-dages strejker i november og december i 2012 var det klart, at bevægelsen fik støtte fra alle niveauer af sundhedsarbejdere. »Der foregår noget mærkeligt,« hørte man sygeplejersker og rengøringspersonalet sige, »jeg så min afdelingsleder ved mødet i går.«

Bevægelsen vandt også støtte fra speciallæger som havde dannet AFEM for at kæmpe imod konsekvenserne af ned-

skæringerne for den offentlige services kvalitet. Da Laquetty-planen blev kendt, indkaldte AFEM til en lægestrejke på ubestemt tid, som varede fem uger.

Støtten voksede, efterhånden som detaljerne i frasalget blev tydeligere. I april sidste år fandt sundhedsarbejderne ud af, at en del af aftalen med de tre private virksomheder, som var blevet valgt til at få arbejdet (uden konkurrenceudsættelse) var, at 3120 jobs ikke ville være sikret.

Men den hvide tidevandsbølge overbeviste ikke bare flertallet af lokalsamfundet om, at deres kamp handlede om at forsvare offentlige jobs. Den 13. maj sidste år organiserede omkring hundrede lokale grupper og antipratiserings-platforme en lokal afstemning om Laquettys plan: 94 procent af 935.794 mennesker deltog og afviste den.

Den politiske smerte i PP voksede uvægerligt. Jaen sagde: »I et område som forstaden Salamanca kom hundredtusindvis af mennesker op til os ved Hospital de la Princesa for at lade os vide, at 'jeg stemte ikke på PP, for at de kunne lukke mit hospital.' «

Bommerter

Sejren kunne ikke være vundet uden den usædvanlige mobilisering, men den blev også hjulpet på vej af regeringens bommerter, styret af PP's mest højreorienterede elementer.

I første omgang blev privatiseringen iværksat af den tidligere regionale leder i Madrid, Esperanza Aguirre, for at vise de regionale PP-ledere – og den nationale PP-regering – hvordan man kunne knuse modstanden mod »eksternalisering« af den offentlige service. (Ordet »privatise-

ring« er bandlyst fra PP-terminologi)

Aguirre hentede Laquetty ind fra the Foundation for Analysis and Social Studies, en PP-tænketaank, til at være hendes rambuk i dette angreb.

Laquettys strategi med et frontalt angreb tvang i stedet alle offentligt ansatte sundhedsarbejdere ind i én fælles alliance. Noget, som den mere forsigtige tilgang fra andre PP-administrationer havde undgået gennem del-og-hersk aftaler, der »tilgodeså« visse grupper.

Madridregeringen har også lidt af en høj grad af arrogance, inkompetence og overmod.

Dens oprindelige dokument til retfærdiggørelse af privatiseringen var hele 11 sider langt. Dets tal for de potentielle besparelser faldt fra 500 mio. euro til 200 mio. euro, så til 163 mio. euro, efterhånden som den kæmpede med at følge med de mod-analyser, som AFEM og andre kom med.

Den 21. juni sidste år blev to tidligere PP sundhedsministre anklaget for tvangsforanstaltninger, ulovligt misbrug af offentlige midler, dokumentfalsk, bestikkelse, indgriben i rettens gang, bedrageri og underslæb – alt sammen i forbindelse med en tidligere bølge af privatisering. Gonzalez og Laquetty fortsatte ikke desto mindre, som om dette ikke var relevant for deres planer.

Sådanne øjeblikke var som et frispark for den kløgtige medie- og retslige taktik fra aktivisterne i den hvide tidevandsbølge. Deres svar på denne slags opførsel havde held med at overbevise folk om, at privatiseringsplanerne i Madrid »ikke bare,« som en AFEM talsperson udtrykte det, »var en neoliberal model, men et mafia-svindelnnummer.«

Leila Khaled har været med til at skrive Palæstinas nyere historie, og gengivet på vægmalerier.

Landvindinger

Den hvide tidevandsbølge vandt, fordi den byggede på selvorganisering blandt dem, som det gik ud over, og fordi den brugte erfaringerne fra 15M-bevægelsen for »ægte demokrati« som skød op 2011

Som i lærernes kamp mod besparelse på de baleariske øer, har masse møderne, som involverer alle, været den grundlæggende beslutningsenhed. Fagforeningsledere, som ofte var dybt involverede, har været nødt til at respektere resultatet på grund af den autoritet, masse møder har blandt medlemmerne af fagforeningen.

Sejren kan kun have positive betydning for den sociale kamp i den spanske stat. For det første kan klicheen »protester betaler sig ikke« smides ud af vinduet, når de så tydeligt har betalt sig.

For det andet forstærker Madrid-sejren krisen i PP og den seneste meningsmåling viser, at partiet står til at tabe i Madrid, Valencia, Navarra og på nationalt plan. I denne atmosfære bliver kravet om, at de miskrediterede PP-regeringer skal træde tilbage til fordel for tidlige valg mere og mere overbevisende.

Dick Nichols er Europa-korrespondent for det australske ugemagasin Green Left Weekly og er bosat i Barcelona. Oversat fra Green Left Weekly af Bodil Olsen.

Palæstinensisk ikon

AF SVEND VESTERGAARD JENSEN

Terrorist eller oprører? I hvert fald nåede den unge kvinde, Leila Khaled, et af sine tidlige mål i livet som flykaprer. Da hendes organisation, Folkefronten til Palæstinas Befrielse, PFLP, i 1970 afsluttede flykapring som taktik, var palæstinenserne elendige situation nået til verdens kendskab. Hvis de havde fortsat, ville aktioner som flykapringer, ifølge Leila Khaled, have den modsatte virkning.

Forlaget Solidaritet har i dette forår udgivet bogen »Leila Khaled – symbolet for Palæstinas befrielse«, skrevet af englænderen Sarah Irving. Gennem årtier er fotoet fra hendes flykapringer mest blevet et ikon. Billedet, som gjorde hende til et symbol på den palæstinensiske modstandskamp og kvindernes deltagelse i den. Billedet, ikonet, viser geværet holdt i skrøbelige hænder, det skinnende hår, indhyllet i keffiah. Hendes øjne undgår at møde andres øjne. Som et kvindeligt Che-ikon.

Forfatteren Sarah Irving har gennem Leila Khaleds liv og aktiviteter også skrevet Palæstinas nyere historie, fra da Leila Khaled var lille – fire år – og frem til i dag, hvor Khaled fortsat er politisk aktivist for sagen og andre solidaritetsopgaver i verden. Som barn måtte hun sammen med den øvrige familie og hundredtusinder af andre forlade sit land. Etnisk udrensning af palæstinenserne var konsekvensen af oprettelsen af den zionistiske stat, Israel, i 1948 og årene frem.

Internationalt udsyn

Leila Khaled var, da hun begyndte sine flykapringer, medlem af PFLP, der blev etableret i 1967. Det var en venstreorienteret organisation med internationale forbindelser. Dens mål var det palæstinensiske folks tilbagevenden til de områder, de tvangsmæssigt havde forladt. Aktionerne var i slutningen af 1960'erne og begyndelsen af 1970'erne – en tid, der også var præget af befrielseskrigene rundt om i verden – i Latinamerika, i Sydøstasien. Og så var det også ungdomsoprørets tid.

Blandt palæstinensere i flygtningelejrene rundt om staten Israel, i Jordan, Libanon og Syrien, var der en ulmende utilfreds-

fredshed, der ikke var blevet mindre efter Seksdagskrigen i 1967. Flygtningelejrene var rekrutteringsbase for befrielsesorganisationer og bevægelser.

Gennem bogen får læserne et spændende indblik i hele Palæstinas kamp. Et historisk rids over en katastrofe for et folk og en kamp, der på ingen måde er slut. Den fortsætter også med hovedpersonens aktive deltagelse. Tiltroen til, at nabolandene, de arabiske regimer, kunne hjælpe, faldt gennem årene, også for Leila Khaled. Tiltroen til Egyptens præsident Nasser var ellers stor. Han var det arabiske håb om noget andet, også for palæstinenserne. Hans død i 1970 påvirkede da også Khaled. I bogen gennemgås alle disse modsætninger lande imellem, men også mellem de palæstinensiske organisationer.

Kvindeaktivist

Hendes liv er som en omvandrer. Hun bor i forskellige lande. På flugt, for at forsørge sin familie efter faderens død, for at uddanne sig og ikke mindst på grund af sit politiske arbejde. Hendes vanskelige familiesituation, herunder hendes ægteskab midt i disse kampe, beskrives grundigt bogen igennem.

Flykappingen blev retfærdiggjort som en midlertidig taktik for at bringe det palæstinensiske folks vanskelige situation til verdens kendskab. Aktionerne skulle ændre det internationale perspektiv fra en ikke-viden om den ulyksalige befolkning, til en forståelse af, at det var et spørgsmål om jord, politik, national befrielse og fordriivelse af et helt folk i hemmelig forståelse med de vestlige magter.

Man må sige, at målet lykkedes, nemlig at bringe global opmærksomhed på denne befolknings vanskelige stilling. Siden da har

PFLP – og Khaled – arbejdet på andre fronter i samme sag. Især Leila Khaled optages af kvindespørgsmålet. Hun mener ikke, at den nationale frihedskamp og socialismen på sigt automatisk fører til fuld frihed for kvinder. Selv i PFLP, hvor bevidsthed om ligestilling er mere fremme end fx i Fatah, siger Khaled: »Ikke alle mænd i PFLP er overbevist om, at en kvinde kan gøre det. Det tager tid at opdage, men kvinder beviser også i praksis, at de kan lede.«

Andre kræfter

De seneste årtier er det ikke venstrefløjen hverken i den palæstinensiske modstandsbevægelse eller i den arabiske verden, der er de stærkeste. Islamistiske kræfter har haft anderledes succes, som fx Hamas. I bogen kritiseres det palæstinensiske selvstyre også, ligeså fredsforhandlingerne, der intet gav til palæstinenserne. Dem har Khaled ingen fidus til. Derimod er det en opmuntring for bogens hovedperson, at det arabiske oprør har fundet og finder sted. Det har, som hun ser det, ført til en genoplussen af interessen for brede venstrefløjsopfattelser og for social forandring hen over den arabiske region, og hun tror på, at palæstinenserne bliver styrket af den arabiske opvågning.

Bogen er en glimrende historie om Leila Khaled, det palæstinensiske ikon. Om hendes liv, hendes kamp, om det palæstinensiske nederlag og kamp, og hvor denne står i dag. Den er godt fortalt, velskrevet, personligt og politisk.

Sarah Irving: Leila Khaled –symbolet for Palæstinas befrielse
Forlaget Solidaritet. 218 sider, 100 kr.

Hvornår vender krisen

AF ANDERS HADBERG

Den 14.-16. februar 2014 inviterede Fjerde Internationale (FI) for tredje gang siden 2009 til debat blandt marxistiske økonomer på den internationale venstrefløj.

På programmet var debat af krisens årsager, dens udviklingsretning og dens udtryk i forskellige dele af verden, Europa, Asien, Sydamerika og USA.

Artiklen her ser dog alene på fælles-trækket ved oplæggene; nemlig hvordan krisen udvikler sig.

Årsager til krisen: Overinvesteringer og faldende afkast på investeringerne

En gennemgående diskussion på seminaret handlede om, hvornår – hvis overhovedet – krisen ville vende, samt hvilken udformning en ny international vækstperiode ville antage.

Traditionen tro holdt en anerkendt økonom uden for FI, Michael Roberts, det indledende oplæg. Roberts, der er forfatter til den selvudgivne bog, »The Great Recession« (2009), har siden

kaldt profit-cyklus af 15-17 års varighed, hvor perioder af optimisme og investeringsaktivitet afløses af fald i profitmassen og dermed profitraten, hvorefter investeringsaktiviteten falder kraftigt indtil betingelserne for en ny optur er genetableret.

Gælden er procyklisk

Ifølge Roberts er økonomien for nuværende fanget i en lang stagnation med gentagne recessioner, fordi kapitalisterne holder tilbage med at investere. Årsagen er, at profitraten er lav eller faldende. Samtidig er virksomhedernes gæld så stor, at den lægger en dæmper på investeringslysten. Derfor ser vi ingen tegn på vending, førend gælden er nedbragt – ifølge Roberts.

Spørgsmålet er imidlertid, om det er gældsniveaut, som er udslagsgivende for en ny optur. Omvendt kunne man argumentere for, at den stigende gældsætning

en omfortolket form. I Roberts' skema er Kondratieff-cyklussen imidlertid længere end antaget. Den er mellem 68 og 72 år. På den baggrund antager Roberts, at krisen ikke vil vende før 2018.

Modsat Mandel mener Roberts ikke, at der nødvendigvis vil finde voldsomme konfrontationer sted, førend en ny optur vil afløse den nuværende stagnation. Vendingen kan sagtens finde sted, hvis den nuværende recession får lov at fortsætte med destruktion af kapital, stigende udbytning af arbejderklasserne i de forskellige verdensdele og en fortsat ekspansion i udviklingslandene.

Hvad får krisen til at vende?

Francois Chesnais, tidligere OECD og universitetsøkonom fra NPA, præsenterede et oplæg om den finansielle kapital nye karakter og rolle i kapitalismen. Chesnais argumenterede for, at der ikke er nogen

» Vendingen kan sagtens finde sted, hvis den nuværende recession får lov at fortsætte med destruktion af kapital, stigende udbytning af arbejderklasserne i de forskellige verdensdele og en fortsat ekspansion i udviklingslandene«

januar 2010 skrevet på den meget læste blog »The Next Recession«.

Michael Roberts leverede et oplæg, »Tendencies, triggers and tulips«, hvis centrale pointer var, at den nuværende krise er resultatet af kapitalismens indre lov: Profitratens tendens til at falde. Ifølge Roberts følger profitraten en så-

ikke behøvede at være en bremse, hvis den modsvares af aktiver – fx aktier i udlandet.

Krisen vender i 2018 – sådan cirka...

Udover profitcyklen mener Roberts at identificere en række andre cykluser. En afgørende lang cyklus er Kondratieff-cyklussen, som også bruges af Mandel i

endogene [indre] faktorer i kapitalismen, som kan sikre betingelserne for en ny optur; der er simpelthen ikke kapitaldestruktion i tilstrækkeligt omfang og i USA og Kina er der ikke en tilstrækkelig hård offensiv overfor arbejderklassen.

Chesnais mener i stedet, at de modvirkende faktorer, som Marx identificerede

i Kapitalen, til profitatens tendens til fald må aktiveres. Disse er:

1. Stigning i udbytningsgraden
2. Løn presses ned under arbejdskraftens værdi
3. Relativ overbefolkning
4. Billiggørelse af den konstante kapitalers forskellige bestanddele
5. Udenrigshandel

Chesnais mener, at mulighederne for at aktivere faktorerne er udtømt på den korte bane (se Chesnais' oplæg for en nærmere begrundelse). Derfor vil vi se en periode med ustabilitet i kapitalismen uden tegn på en optur.

I debatten af Chesnais' oplæg blev der sat spørgsmålstegn ved, om det var muligt at udnytte muligheder for modvirkende tendenser. For det første mente flere at kunne se en tendens til, at råvarepriserne falder – hvilket aktiverer (4). Ligeledes var der debat om muligheden for at øge inddragelsen af stadig flere mennesker i den globale kapitalistiske arbejdsstyrke, og dermed øge (3). Forudsætningen herfor var en øget tilstrømning af kapital til underkapitaliserede regioner, fx dele af Asien og Afrika – en sådan kapitalisering ville udgøre en aktivering af modvirkende tendens (5).

Omvendt var der enighed om, at kapitaldestruktion ville spille en afgørende rolle for at krisen kunne vendes til ny optur. Mere herom senere.

Den finansielle kapitalers nye rolle

Chesnais centrale bidrag bestod dog af en teoretisk analyse af den finansielle kapitalers nye rolle i kapitalismen. Chesnais

I Kina er væksten drevet frem af en udbytning af arbejdskraften, som er uden sidestykke blandt de industrialiserede lande

argumenterede for, at Hilferdings begreb finanskapitalen har en fornyet relevans til at forklare forholdet mellem de store finansielle konglomerater og de store transnationale virksomheder. Men finanskapitalen (her forstået som de finansielle institutioner, deres direktioner og aktionærer) er i dag ligemænd med de transnationale virksomheder (der også selv har store finansielle afdelinger og operationer), men har til forskel fra tidligere en bestemmende indflydelse i udviklingslande og overfor små- og mellemstore virksomheder. Samtidig tog Chesnais den finansielle kapitalers forskellige former op til behandling.

Til denne del af Chesnais' oplæg foregik en debat om karakteren af den finansielle kapitalers rolle i forhold til den produktive kapital, men også spørgsmålet, om der findes en »finansiell udbytning« af arbejderklassen, som Lapavistas og dos Santos, og Ben Fine har argumenteret for i tidsskriftet *Historical Materialism*.

Kina, BRIK og den skiftende verdensorden

En blok af seminarets program var tilegnet

debat af verdensøkonomiens forskellige regioner. Særligt fokus var på Kinas nye rolle i verdensøkonomien, på Sydamerika og på krisen i Europa.

Ricardo Molero holdt et oplæg om sammenhængen mellem Kinas økonomiske vækst siden 1978 og den eksplosive udvikling i uligheden. Fra et land med en gini-koefficient (statistisk udtryk for ligheden i indkomstfordelingen) på niveau med Sverige er uligheden i Kina inden for blot 35 år vokset enormt. Væksten er drevet frem af en udbytning af arbejdskraften, som er uden sidestykke blandt de industrialiserede lande. Kinas arbejderklasse modtager alene 35 pct. af BNP til forbrug, mens ikke mindre end 48 pct. bruges til investeringer. Af den høje merværdirate tilegner overklassen sig en del, som kan forklare den kraftige stigning i uligheden.

Kinas vækstmodel er baseret på en kraftig udbytning af arbejdskraft og dirigering af kapital til investeringer. Produktionen er indstillet på eksportvækst, hvor op til 80 procent af produktionen eksporteres. Molero påpegede, at den økonomiske model er udfordret af den økonomiske

stagnation i USA og især Europa, som indskrænker mulighederne for eksport.

Dette og den massive udpumpning af likviditet siden krisens gennembrud, som har skabt bobler i bl.a. ejendomsmarkedet, fik Molero til at tale om overakkumulation i den kinesiske økonomi. Argumentet er, at en omstilling af den kinesiske økonomi ville kræve en omfordeling af produktionen til fordel for arbejderklassen, som alene kan konsumere mere, hvis en større del af BNP går til lønninger. Det vil sænke profitraten og dermed akkumulationsraten – der er færre midler at investere for.

Imidlertid må man stille sig spørgsmålet, om vi kan være sikre på, at produktionsapparatet i Kina er for stort til alene at producere til hjemmemarkedet med den nuværende fordeling af midlerne. Ser man på kapitalens organiske sammensætning i Kina, så er den meget lavere end i fx USA.

Også selvom flere indlæg betonedede, at USA's position som finansiel og militær magt var blevet styrket under krisen.

Europa i en selvpåført spændetrøje og økonomisk stagnation

Debatten om Europa var central ikke mindst pga. de mange europæiske deltagere. Først holdt Cedric Durand et oplæg om EU's politiske økonomi, hvor han betonedede, at Europa er blevet tredje hjul i konkurrencen med USA og Kina. Det europæiske borgerskab fører en ubønhørlig klassekamp mod den europæiske arbejderklasse for at sikre en konkurrencedygtig økonomi, og en euro udvidet til en verdensvaluta. Durands oplæg var først og fremmest møntet på EU's krisepolitik, men koblet til de underliggende udviklinger i de enkelte lande. Ubalancerne og de indre spændinger i EU var fokuspunkter i analysen.

Özlem Onaran holdt også et oplæg om

kontinentaleuropæiske og nordeuropæiske holdninger i forhold til mulighederne for at fremme antikapitalistiske løsninger på krisen inden for rammerne af EU.

Sydamerika stadig i stormagternes vold

To oplæg tog udgangspunkt i Sydamerika. Claudio Katz fra Argentina holdt et generelt oplæg om den økonomiske og politiske situation i Sydamerika. En central pointe fra Katz' oplæg var, at krisen ikke har ført til en løsrivelse fra den imperialistiske dominans, især USA. Således fortsætter de økonomiske udviklingstendenser, der var undervejs før krisen: Specialisering af økonomierne med henblik på eksportmarkedsorientering og nyliberale handelspolitikker styrer den økonomiske udvikling.

De forsøg, som har været på at vise en anden udviklingsvej for de latinamerikanske lande, står i en modsætningsfuld

» En central pointe fra debatten var imidlertid også, at der uden tvivl ville finde en forskydning af økonomisk magt sted fra USA til Kina i de kommende år. Også selvom flere indlæg betonedede, at USA's position som finansiel og militær magt var blevet styrket under krisen«

Der er med andre ord rum for en intensiv catch-up proces, hvor arbejdsproduktiviteten i industrierne øges markant og afføder en positiv vækstspiral.

En central pointe fra debatten var imidlertid også, at der uden tvivl ville finde en forskydning af økonomisk magt sted fra USA til Kina i de kommende år.

den europæiske situation med fokus på et handlingsprogram for at tackle krisen. Diskussionen udviklede sig til en politisk diskussion, hvor hun betonedede nødvendigheden af et overgangsprogram for Europa med fokus på gælden i Sydeuropa. Debatten bar imidlertid præg af den deling i tilgangen til EU's institutioner, som deler de

situation, hvor landene vender sig mod »ekstraktivisme«, det vil sige en økonomisk vækst drevet af udvinding af råstoffer (olie, råstoffer mv.), og på den anden side specialisering. Hvis Sydamerika skal udvikle en økonomisk basis for løsrivelse fra USA og på sigt Kina, så skal den politiske radikaliserings, som kontinentet har

Nyliberale investeringsprogrammer har gjort Brasiliens udvikling ustabil. Udenlandske investeringer betyder at formueindkomster forsvinder ud af landet i stedet for blive investeret i landets økonomiske udvikling.

gennemgået i de sidste 10-15 år slå om i en bevidst strategi for økonomisk transformation, argumenterede Katz.

Rosa Marques holdt oplæg om Brasilien som er hovedmotor i den økonomiske vækst i regionen. Brasilien har haft en høj vækst gennem de sidste 10 år, som er hjulpet på vej af en række nyliberale reformer kombineret med et udstrakt social program, til afhjælpning af den værste fattigdom.

Det interessante ved Marques' præsentation var ligeledes, at modsætningerne i den brasilianske vækstøkonomi langt fra entydigt er til fordel for en løsrivelse. For det første har de nyliberale privatiseringsprogrammer betydet, at udenlandsk kapital, især fra USA, spiller en stor rolle i produktionen i Brasilien. Indstrømningen af kapital fra udlandet har den konsekvens, at betalingsbalancen i Brasilien er blevet negativ pga. udstrømning af formueindkomst fra direkte og porteføljeinvesteringer. Dermed forsvinder de midler, som skulle bruges til at reinvestere i den fortsatte økonomiske udvikling, ud af landet. Brasiliens udviklingsretning er

derfor ustabil og ser ud til at være udtømt på den korte bane, ifølge Marques.

Er der en kapitalisme efter krisen?

Den sidste del af seminaret handlede om fremtiden for kapitalismen. Michel Husson holdt et oplæg, hvor han forsøgte at tegne omridset af kapitalismens udviklingstendenser i de kommende årtier.

Det grundlæggende synspunkt for Husson var, at kapitalismen ikke ville være i stand til at overkomme sine indre modsætninger i den nærmeste fremtid. Dette sluttede Husson ud fra fire hovedteser: Mulighederne for væsentlige produktivitetstigninger er udtømt, gældsbyrden er ikke for alvor blevet mindsket, der er vedvarende ubalancer i verdensøkonomien, og der er intet alternativ til nyliberalismen som akkumulationsmodel. Selvom denne debat var spekulativ, var den interessant. Særligt to punkter var tilbagevendende: Tesen om at produktivitetstigninger var udtømt blev problematiseret af flere deltagere. I stedet blev det fremhævet, at mulighederne for at se gennemgribende teknologisk fornyelse i centrale sektorer var til stede. Ikke mindst

»robottoficeringen« af flere produktionsfærfær blev nævnt som mulighed.

Den anden debat var omkring gælden. Her blev der rejst en debat om, hvorvidt gælden egentlig spiller en afgørende rolle som bremse på et nyt opsving. Både når man ser på husholdningernes gæld og på gælden hos virksomhederne er der store forskelle, som man må analysere mere konkret, før det kan konkluderes, at de nuværende gælds niveauer vil lægge en afgørende dæmper på et nyt opsving.

Debatten fortsætter

Deltagerne på seminaret konkluderede, at der var behov for et nyt seminar om to år. Der er behov for at fortsætte debatten om krisens karakter, og udviklingsretning. Samtidig er der behov for at få afprøvet ideer om løsningsforslag på krisen mellem forskellige strømninger i forskellige lande, som kan inspirere hinanden gensidigt.

Papirer og oplæg er tilgængelige på nettet: http://www.4edu.info/index.php/IIRE_Economy_Seminar_2014

Arbejderenhed og feminisme

AF JOHN RIDDELL

Clara Zetkin var en af de mest fremtrædende kvinder i den tyske og internationale socialistiske kvindebevægelse og var medlem af den tyske Rigsdag for kommunisterne fra 1920 til sin død i 1933. På en kvindekongres i København i 1910 blev det på forslag af Zetkin besluttet at gøre 8. marts til international kvindedag. Denne artikel handler om Zetkins rolle i årene efter den russiske revolution.

I 1921, da den Kommunistiske Internationale (Komintern) afholdt sin tredje kongres, var Clara Zetkin den mest respekterede kommunist uden for Rusland. Men under kongressen var hun offer for en bagvaskelse og ihærdige forsøg på at skubbe hende ud af Kominterns ledelse, hvis ikke fra bevægelsen som sådan. Ikke desto mindre står hun, sammen med Lenin og Trotskij, blandt de ledende intellektuelle personligheder på kongressen.

Lad os se på Zetkins rolle i den store ideologiske kamp på den tredje kongres og derefter relatere dette til hendes engagement i bevægelsen for kvindernes frigørelse.

Zetkin havde vundet bred anerkendelse som den vigtigste leder af den internationale socialistiske kvindebevægelse før 1914. Derefter blev hun en af de mest kraftfulde fortalere for socialistisk internationalisme under krigen. Hun havde været med til at danne Tysklands Kommunistiske Parti og var en af partiets fremtrædende ledere.

I starten af 1921 havde Zetkins parti imidlertid foretaget en brat kursændring i retning af venstresekterisme. Først og fremmest kom dette til udtryk i et mislykket forsøg på en generalstrejke – »martsaktionen« – som partiet gennemførte alene, uden væsentlig støtte uden for egne rækker. Den mest udtalte modstander af dette eventyr, Paul Levi, blev ekskluderet fra partiet i april, med Komintern-ledelsens godkendelse. Zetkin modsatte sig kraftigt partiets venstresekteriske linje og tog Levi i forsvar. Det blev hun straffet for og ville være blevet ekskluderet, hvis ikke Moskva havde sat sig imod. Det fortalte

partiets leder, Paul Frölich, senere til Lenin. (note 1)

En mur af afvisning

Zetkin var isoleret i sit parti. Ifølge Louise Dornemann, som har skrevet en biografi om hende, var hun omgivet af en mur af »afvisning, mistillid og fjendskab« og stemplet som »opportunist« og »renegat«. Zetkin »føjte sig sørgeligt alene, som aldrig før i sit liv.« (note 2)

Zetkins modstandere rottede sig sammen for at forhindre hende i at få indflydelse på kongressen, som skulle afholdes i Moskva i juni. Béla Kun, leder af Kominterns venstresekteriske fløj, som Komintern havde sendt til Tyskland for at få ændret partiets linje, skrev til Lenin den 6. maj 1921 og advarede ham mod Zetkin: »Levi og Zetkin er fuldstændig hysteriske, og det, som de for tiden fremfører i det tyske parti, er intet andet end løgnagtigt sladder,« erklærede han.

Hysteri blev på denne tid opfattet som en hovedsagelig kvindelig lidelse, karakteriseret ved indbildte sygdomssymptomer for at opnå personlige fordele. Kun fortsatte: »Vedrørende udtalelserne fra den aldrende kammerat Zetkin... Trods alle mine sentimentale følelser for den gamle kampfælle ... lider den gamle dame af senil demens. Hun udgør et levende bevis på, at Lafargue og hans kone handlede fuldstændig korrekt.«

Kun refererede her til Marx' datter, den socialistiske leder Laura Lafargue og hendes mand Paul. Da hun nåede Zetkins alder, tog Laura Lafargue sit eget liv, overbevist om at hun ikke længere havde noget at bibringe bevægelsen. (note 3)

Tre uger senere sendte den tyske delegation, som skulle deltage i verdenskongressen, en fælles advarsel til Lenin:

»Der er absolut intet objektivt grundlag for den opfattelse, som Clara Zetkin indtager her vedrørende de taktiske og organisatoriske beslutninger i forhold til martsaktionen. Enhver indrømmelse til personen Clara Zetkin ville alvorligt skade den kommunistiske bevægelse i Tyskland i dens evne til handling og disciplin. Ledelsen [af Komintern] og den russiske delegation må ikke udvise nogen sentimental holdning til personen Clara Zetkin.« (note 4)

Snigløb

De tyske partiledere rettede et andet angreb på Zetkin under Kominterns kvindekongres, som blev holdt umiddelbart før verdenskongressen. Alexandra Kollontai og andre kvindeledere blev mobiliseret med det formål at fjerne Zetkin fra posten som leder af den Kommunistiske Kvindebevægelse. Vi har en beretning fra Lenin, som den er fortalt af Zetkin:

»I går blev (der) på kvindekongressen foretaget et regelret organiseret overfald på Dem [Zetkin], som om De var legemliggørelsen af den værste opportunisme? Under ledelse af den gode [Ernst] Reuter, der her, så vidt jeg ved, for første gang har deltaget i det kommunistiske arbejde blandt kvinderne. Det var simpelthen dumt, ærkedumt. At bilde sig ind, at offensivteorien kunne reddes ved, at man overfalder Dem fra baghold på kvindekongressen!«

Lenin fortalte så, hvordan »bagholdet« blev forberedt, skrev Zetkin, idet han kom med sarkastiske bemærkninger om »store

på Kominterns kongres

Clara Zetkin havde vundet bred anerkendelse som den vigtigste leder af den internationale socialistiske kvindebevægelse før 1914

mænds lille konepolitik.« (note 5)

»Lille konepolitik«: Nedvurderingen af kvinder i brugen af denne type formuleringer var på denne tid dybt forankret i sprogbrugen. Zetkin holdt sig således ikke tilbage, i en hyldestartikel til Lenin, at tillægge ham disse ord. Tilsvarende, da Alexandra Kollontai opponerede mod den bolsjeviske politik i Rusland, kaldte Leon Trotskij hende sarkastisk for en »amazone«; Karl Radek benævnte hende en »valkyrie«. En anden gang fortalte Radek de delegerede, at »vi er mænd, ikke hysteriske kvinder.« En af Zetkins støtter, den polske kommunist Adolf Warszawski, protesterede mod de vedvarende angreb på hende, og skabte opstandelse, da han sagde: »Unge mænd opfører sig nogle gange som gamle kvinder, og den eneste mand i den tyske delegation er kammerat

Zetkin.« (note 6)

Zetkin lod sig ikke påvirke af denne snak. Senere på kongressen fortalte hun sine mandlige kammerater:

»Himlen være lovet er vi ikke jeres abeagtige efterligninger, ikke mislykkede, mindreværdige kopier af jer. Vi kommer med vores særlige intellektuelle og moralske værdier, både i den revolutionære kamp og i den revolutionære opbygning.« (note 7)

Zetkins diskussion med Lenin var med til at få de russiske kommunister til at støtte hendes kritik af den katastrofale »martsaktion«, som blev iværksat af Bela Kun og hendes parti.

Lederne af den tyske delegation reagerede kraftigt. Reuter, som under den kolde krig blev borgmester i Vestberlin, krævede Zetkin ekskluderet, med mindre hun gik

bodsgang. Fritz Heckert fordømte hende for at sætte kongressen op imod det tyske parti. Forfatteren til Reuters biografi fortæller, at den tyske delegation var forbitret over de russiske kammeraters afvisning, og tilføjede:

»De kastede først og fremmest skylden for dette på Clara Zetkins indflydelse på Lenin. Hun havde i detaljer rapporteret til Lenin om alle aspekter [af martsaktionen].« (note 8)

Retfærdiggørelse

Men kongressen afviste Reuters og Heckerts argumenter. Til sidst blev Heckert nødt til at komme med en glødende hyldest til Zetkin, sammen med en buket roser, ved en ekstraordinær fejring af hendes 64 års fødselsdag på kongressen.

På kongressen rettede Zetkin ganske

» På kongressen rettede Zetkin ganske rigtigt en anklage mod partiledelsens handlinger i en række fremragende indlæg, som blev holdt på trods af aggressive tilråb«

rigtigt en anklage mod partiledelsens handlinger i en række fremragende indlæg, som blev holdt på trods af aggressive tilråb. Hun vendte sig imod frontalangreb fra en lille avantgarde og insisterede på, at kommunisterne måtte vinde opbakning fra de brede arbejdermasser. Dette spørgsmål blev i sidste ende det dominerende emne på kongressen som helhed. Beslutningerne var et kompromis, som undgik en åben fordømmelse af de tyske partileders optræden. Men kongressen vedtog det strategiske perspektiv, som Zetkin og Paul Levi havde fremlagt imod fejltagelserne i martsaktionen, og dette perspektiv blev på mødet i Moskva støttet af Lenin og Trotskij. Kongressens beslutninger åbnede vejen for vedtagelsen af enhedsfront-politikken seks måneder senere.

Vinde »mellemlagene«

Men Zetkins synspunkter om at vinde masserne for revolutionen gik videre end til kongressens beslutninger. Faktisk viser en nærmere undersøgelse af hendes udtalelser, at hun nok har været påvirket af sine erfaringer i den kommunistiske kvindebevægelse. Tag hendes resolutionsforslag om martsaktionen til partiets Centralkomite-møde den 7. april 1921. Der stod:

»Det Kommunistiske parti skal holde meget tæt kontakt til de brede proletariske masser og ... få de mest avancerede kræfter fra mellemlagene mellem proletariatet og borgerskabet integreret i kampen. Den døende kapitalisme fravrister disse lag sikkerheden for de mest basale fornødenheder og formålet med livet. Som følge heraf kommer de i stigende grad i konflikt med den borgerlige stat.« (note 9)

Denne opfattelse, som var karakteristisk for Zetkins strategiske tænkning, ser man sjældent i andre kommunistiske erklæringer fra denne tid. Hun insisterer på at vinde mellemlagene uden for proletariatet og peger på, at deres beklagelser ikke kun handler om manglende økonomisk sikkerhed, men også om fraværet af en »mening med livet«. Kunne denne opfattelse have noget at gøre med Zetkins erfaringer fra arbejdet blandt kvinder?

I 1921 var Zetkin leder af Kominterns nydannede sekretariat for arbejde blandt kvinder, som var blevet bedt om at organisere en international struktur af komiteer på nationalt, regionalt og lokalt niveau. Denne struktur blev, uformelt, kaldt den Kommunistiske Kvindebevægelse. Dens blad bar den stolte titel Kommunistiske Kvinders Internationale.

Den tidlige Kommunistiske Internationales arbejde blandt kvinder var anført af en fremtrædende række af kvindelige ledere, Kominterns mest robuste internationale team, hvoraf de fleste senere modsatte sig stalinismens fremvækst. Disse kvinder er nu næsten gået i glemmebogen – »fraværende«, som nogle siger – bortset fra Clara Zetkin, som især huskes for sine skrifter fra en tidligere periode. Zetkins rolle i Komintern er veldokumenteret i dokumenterne fra den Fjerde Kongres, som nu er offentliggjort (note 10), og ligeledes fra den Tredje Kongres, som bliver trykt senere i år [2013, red.].

Zetkins ideer om betydningen af kvindernes rolle var langt fra almindeligt accepterede i den kommunistiske bevægelse. Selv i Komintern, skrev Zetkin i 1921, »undervurderer lederne alt for ofte

vigtigheden« af den Kommunistiske Kvindebevægelse, fordi de »ser det kun som en 'sag for kvinder' « (note 11).

Er der et særligt »kvindespørgsmål«?

I henvendelsen til Komintern forsøger hun at komme omkring fordommene fra et skeptisk miljø. Således hedder det i hendes resolution om kvinder til den Tredje Kongres:

»Grundlæggende hævder den revolutionære marxisme, at der ikke er noget 'særligt kvindespørgsmål'. At det svækker proletariatets kamp, når arbejdende kvinder går sammen med den kapitalistiske feminisme.« (note 12)

Zetkin brugte som andre marxister på denne tid kun ordet »feminisme« om den borgerlige del af bevægelsen. I dette indlæg vil jeg bruge det i dets nuværende betydning: feminisme er kampen for kvindefrigørelse og mod sexismen. Og hvis ordet bruges i denne betydning, var den Kommunistiske Kvindebevægelse i sandhed en bred og effektiv del af feminismen, indtil den blev sat til side af stalinismens fremvækst.

Er der virkelig ikke, som Zetkins resolution lægger op til, noget »særligt kvindespørgsmål«? I den netop citerede resolution skriver hun fem sætninger længere nede:

»Kvinder er dobbelt undertrykte, af kapitalismen og af deres afhængighed i familielivet.«

I en tale på kongressen kom hun ind på dilemmaet, som borgerlige kvinder møder, når de kommer ud på arbejdsmarkedet. De må konkurrere med mændene

Zetkin kritiserede »marts-aktionen«, generalstrejken i 1921, som blev en katastrofe for partiet. På billedet føres arresterede kommunister bort.

om jobbene. Og, »så længe kapitalismen råder, vil det stærkeste køn true med at fratage det svage køn dets levebrød og livsmidler.« (note 13) Dette er en umiskendelig reference til kvindernes særlige undertrykkelse.

Faktisk skrev Zetkin om tre forskellige former for kapitalistisk underkastelse – udbytning, fremmedgørelse og undertrykkelse – en tilgang, som selv i dag langt fra deles af alle marxister. I forlængelse af dette synspunkt mente hun, at kommunister skulle appellere til alle kvinder fra alle klasser. Zetkin »ønskede at vinde ikke kun kvindelige (industri)arbejdere, men kvinder, som var kontoransatte, bønder, funktionærer, intellektuelle,« skriver biografiforfatteren Gilbert Badia. »Hun foretrak at appellere til socialdemokratiske kvinder og lagde skældsordene til side for at vinde gehør.« Zetkin talte i denne ånd til Kominterns Fjerde Kongres i 1922:

»Kvindelige ansatte, særligt intellektuelle som lærere og kontoransatte af forskellig slags, er i stigende grad oprørske.... Flere og flere husmødre, også borgerlige husmødre, begynder at indse, at de nuværende forhold – kapitalismens fortsatte eksistens – er uforenelig med deres mest grundlæggende interesser i livet. Kammerater, brødre og søstre, vi må udnytte

denne grøde.« (note 15)

Når hun vurderede ikke-proletariske møder for kvindernes rettigheder, pointerede hun i denne ånd de punkter med enighed, som kunne bruges til fælles aktion.

Arbejderklassen: en inkluderende tilgang

Zetkins inkluderende tilgang bliver afspejlet i hendes beskrivelser af arbejderklassen. Her er en kort passage – et digt – fra en artikel fra Kommunistiske Kvinders Internationale, som hun redigerede:

»De som høster kornet og bager brødet er sultne;

De som væver og sår kan ikke klæde sig på kroppen

De som skaber det nærende grundlag for al kultur sygner hen; frataget deres viden og skønhed« (note 16)

I mine ører er det, som hun siger, påvirket af et feministisk udsigtspunkt. I samme ånd bruger Zetkin og andre fra hendes team ofte et særligt ord for at beskrive arbejdende mennesker: die Schaffenden – et ord, som på tysk kombinerer »producere« og »skabe«. (note 17)

Zetkin brugte denne tilgang i forhold til opgaven med at opbygge en bred bevægelse mod fascismen, da hun holdt oplæg herom på Kominterns kongres i 1923. I

omtalen af en antifascistisk enhedsfront-konference samme år forklarede Zetkin, at »brede lag af småborgerskabet og intellektuelle har mistet livsbetingelserne i førkrigsperioden. De er ikke proletariserede, men forarmede.« Deres håb om et kapitalistisk demokrati er blevet bedraget; det skaber ikke længere reformer. Men proletariatet tilbyder dem en vej fremad, fordi »kun den revolutionære klassekamp vinder reformer.« (note 18)

Marxisme og feminisme

Der er et fælles tema i disse erklæringer: Zetkin udstikker en vej til, at det revolutionære proletariat kan vinde et socialt herredømme, lede en bred koalition af arbejdere, bønder, kvinder og alle ofre for den kapitalistiske fremmedgørelse, udbytning og undertrykkelse. I den tyske kommunistiske bevægelse på den tid er det hende, der klarest og stærkest argumenterer for denne tilgang – i en mere afrundet form end for eksempel Paul Levi.

Det virker sandsynligt, at hendes vision på dette punkt havde forbindelse til hendes kombinerede engagement i marxismen og i det, vi dag kalder feminisme. For Zetkin er støtten til kvindernes frigørelse en del af marxismen. Men hendes tekster lægger op til, at hendes engagement i

» Zetkin udstikker en vej til, at det revolutionære proletariat kan vinde et socialt herredømme, lede en bred koalition af arbejdere, bønder, kvinder og alle ofre for den kapitalistiske fremmedgørelse, udbytning og undertrykkelse«

feminismen præger og udvider hendes marxisme og fører til en inkluderende tilgang, en dyb forståelse af undertrykkelse og fremmedgørelse og af alliancer med de undertrykte.

Trods Zetkins afvisning af »feminismen« som et borgerligt begreb giver en analyse af hendes skrifter intet grundlag for den opfattelse, at marxismen er den strenge fader og feminismen den utilregnelige datter. Nogle feministiske ideer hænger fast i forkerte og tilbageskuende opfattelser, det er rigtigt nok, men det gælder lige så vel for marxismen. Hvor meget man end vil prioritere marxismen som den primære ramme for revolutionær tænkning, så må man forholde sig til feminismen for at lære.

Marxismen vil blive testet ud fra dens evne til at forbinde sig med og lære af feminismen. Og dette forhold er ikke enestående. Marxismens formål må være at alliere sig med og lære af alle skoler af ikke-marxistisk tænkning og handling. Dette er, for mig at se, den afgørende lære af Zetkins tanker i Kominterns tidlige år.

Dette arbejdsblad blev fremlagt på en konference i november 2013 arrangeret af magasinet Historical materialism: www.historicalmaterialism.org/

Oversat fra John Riddells hjemmeside: <http://johnriddell.wordpress.com/2014/01/12/clara-zetkin-in-the-lions-den/> af Karina Skov

Alexandra Kollontai og andre kvindeledere blev mobiliseret med det formål at fjerne Zetkin fra posten som leder af den Kommunistiske Kvindebevægelse

Noter:

1. Ruth Stoljarowa og Peter Schmalfuss, eds. 1990, *Briefe Deutscher an Lenin 1917–1923*, pp. 236–7.
2. Louise Dornemann, Clara Zetkin: *Leben und Wirken*, Berlin: Dietz Verlag, 1973, p. 423.
3. Babichenko, L.G., Ia.S. Drabkin, og K.K. Shirinia 1998, *Komintern i ideia mirovoi revoliutsii*, Moscow: Nauka, pp. 266–9.
4. Stoljarova og Schmalfuss 1990, pp. 264–6.
5. Her citeret efter den danske oversættelse af Clara Zetkin: *Møder med Lenin*, Tiden 1958,
6. Comintern 1921, *Protokoll des III. Kongresses der Kommunistischen Internationale*, Hamburg: Verlag der Kommunistischen Internationale, pp. 785, 520, and 220.
7. Ibid., p. 922.
8. Comintern 1921, pp. 306, 542; Brandt, Willi and Richard Lowenthal 1957, Ernst Reuter, *ein Leben für die Freiheit*, Munich: Kindler, p. 169.
9. Sowjet: *Kommunistische Zeitschrift*, 3, no. 1, pp. 4–9.
10. John Riddell, ed. 2012, *Toward the United Front*, Chicago: Haymarket.
11. *Kommunistische Fraueninternationale (KFI)*, 1, no. 2–3 (1921), p. 55.
12. Alan Adler, ed. 1980, *Theses, Resolutions, and Manifestos of the First Four Congresses of the Third International*, London: Ink Links, p. 152.
13. Comintern 1922, *III Vsemirnyy kongress Kommunistischeskogo Internationala*, Petersburg, 1922, p. 912.
14. Gilbert Badia 1993, Clara Zetkin, *féministe sans frontières*, Paris : Éditions ouvrières, p. 256.
15. Riddell 2012, p. 847.
16. KFI, vol. 2 (1922), no. 5–6, p. 519.
17. Zetkin forklarede betydningen af »die Schaffenden« således: »Alle de, hvis arbejdskraft, håndens eller åndens, forøger menneskeheden materielle og kulturelle arv, uden at udnytte andres arbejdskraft.« (fra en tale til den tyske Rigsdag, 7. Marts 1923, offentliggjort same år af KPD og citeret i Tânia Puschnerat 2003, Clara Zetkin: *Bürgerlichkeit und Marxismus*, Essen: Klartext Verlag, p. 346.) Det skal bemærkes, at begrebet »Schaffenden« også blev brugt med et andet formål af forskellige reformistiske modstandere af kommunismen.
18. Clara Zetkin, »Kampf gegen den internationalen Faschismus,« in *Internationale Presse-Korrespondenz*, no. 52 (1923), p. 418.

»Danmark som campingplads«

Det handler i høj grad om at stresse rumænerne, så de ikke har et indtryk af, at de bare kan komme og bruge Danmark som campingplads. Så de skal vækkes om natten og fjernes.

Trine Bramsen, Socialdemokraterne

Det kan næsten ophidse mig helt at tænke på hendes lille tilføjelse
at de ikke skal tro de kan komme og bruge Danmark som en campingplads
at det er det de har troet, at de slet ikke har set det komme
ligger og sover, glade og uvidende, måske har de endda
ligget før de faldt i søvn og glædet sig
til noget der ville ske en af de kommende dage, hoppepude, Bonbonland
dumme som børn, tænk hvis det virkelig er det de har troet
at det var en campingplads
hvor man kryber tidligt til ro, ligger helt stille for ikke at vække børnene.
Jeg tror virkelig på at Trine Bramsen mente det da hun sagde det.
Så meget at jeg selv er begyndt at gå ud om natten
og fjerne folk der sover på gaden
(i den seneste tid har jeg altid medbragt fx en kødkniv
(kun én gang, for opsigtsvækkende)
eller et læderbælte.
Læderbæltet har vist sig mest brugbart
man kan opnå overraskende stor skade,
at få huden til at briste er ikke et problem
og fordi de sover (hviler ud før næste dags oplevelser)
kan man, ved at starte med at slå i hoved- og halsregion,
overraske dem så meget, at de ikke har nogen reel mulighed for at flygte.
Så kan man slå så længe man vil).

Af Daniel Dalgaard,

TAG MED PÅ INTERNATIONAL SOCIALISTISK UNGDOMSLEJR

Vil du opleve en uge med spændende politiske workshops og debatter sammen med 500 unge socialister fra hele verden? Så tag med på International Socialistisk Ungdomslejr (ISUL). Vær med til at diskutere udviklingen i Sydeuropa sammen med aktivister, der står midt i kampenes hede. Oplev at diskutere kvindekamp med feminister på tværs af kontinenter. Hør spændende oplæg om den globale økonomiske krise og deltag i diskussionerne om revolutionær strategi for at forandre verden. Hør om konkrete aktivistiske erfaringer fra så forskellige lande som Filippinerne, Mexico og Tunesien. Og oplev at diskutere dine egne politiske erfaringer i en global kontekst,

sammen med kammerater fra vidt forskellige dele af verden. Programmet på ISUL rummer emner som: Den økonomiske krise & klassekampen, imperialismen, antiracisme & antifascisme, klimakrisen & økosocialisme, kvindekamp & LGBT-frigørelse, revolutionær strategi og meget mere. Der vil være fælles oplæg og debatter med oversættelse til mange forskellige sprog på en gang. Der vil være et væld af mindre workshops der går i dybden med konkrete dilemmaer og erfaringer. Der vil være en selvorganiseret kvindeplads og en LGBT-plads. Der vil være tid til at mødes i baren, fortsætte diskussionerne, feste sammen og knytte venskaber på tværs af grænser.

**Tag med, bliv klogere, få ny inspiration til det politiske arbejde
og få nye venner fra hele verden.**

Praktisk:

Lejren afholdes i Frankrig den 3-9. august. Vi rejser med bus frem og tilbage fra Danmark. Priserne for at deltage er 3100 kr. (hvis man har et arbejde), 2800 kr. (hvis man lever af SU), 2600 kr. (hvis man har indkomst mindre end SU). Priserne dækker transport, fællesudgifter til lejren og mad (dvs. alt andet end eventuelle øl i baren).

Tilmelding/info:

Er du interesseret i at deltage, så skriv til sek.sapu@gmail.com. Vi sender løbende nyhedsbreve om programmet og informationsmøder vedrørende lejren. Følg også med på www.facebook.com/ISUL.sap